

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
імені ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»

МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

Навчально-методичний комплекс з дисципліни

*Рекомендовано Методичною радою КПІ ім. Ігоря Сікорського
як навчальний посібник для здобувачів ступеня бакалавра,
за освітньою програмою «Менеджмент і бізнес-адміністрування»
спеціальності 073 «Менеджмент»*

Київ
КПІ ім. Ігоря Сікорського
2020

Міжнародні економічні відносини: навчально-методичний комплекс з дисципліни [Електронний ресурс]: навчальний посібник для студентів першого (бакалаврського) рівня спеціальності 073 «Менеджмент» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: В.В. Дергачова, К.О. Кузнєцова, І.М. Манаєнко. – Електронні текстові дані (1 файл: _____ Мбайт). – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. – 126 с. (4,5 д.а.).

Гриф надано Методичною радою КПІ ім. Ігоря Сікорського (протокол №10 від 18.06.2020 р.) за поданням Вченої ради факультету менеджменту та маркетингу (протокол №9 від 25.05.2020 р.)

Електронне мережне навчальне видання

МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

Навчально-методичний комплекс з дисципліни

Укладачі: *Дергачова Вікторія Вікторівна, д-р екон. наук, проф.
Кузнєцова Катерина Олександрівна, канд. екон. наук
Манаєнко Ірина Миколаївна, канд. екон. наук*

Відповідальний редактор: *Дунська А. Р., д-р екон. наук, доц.*

Рецензенти: *Кириченко С.О., канд. екон. наук., доц., КПІ ім. Ігоря Сікорського,
Хлобистов Є.В., д-р екон. наук., проф., НУ «Києво-Могилянська академія».*

Сучасний стан економіки України об'єктивно обумовлює потребу використання всіх факторів економічного зростання. Зокрема, переваг міжнародного поділу праці, зовнішньоекономічної співпраці із розвинутими країнами світу, що і вимагає набуття основних знань із «Міжнародних економічних відносин» з метою стабілізації економіки України.

У навчальному посібнику наводяться основні методичні рекомендації до вивчення дисципліни "Міжнародні економічні відносини" на практичних заняттях та самостійній роботі для полегшення сприйняття інформації студентами та системності викладання. За своїм змістом навчальний посібник відповідає програмі навчальної дисципліни «Міжнародні економічні відносини». Розраховано на студентів економічних та управлінських спеціальностей вищих навчальних закладів.

© В.В. Дергачова, К.О. Кузнєцова, І.М. Манаєнко, 2020

© КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020

ЗМІСТ

ВСТУП	4
I. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ	7
II. ТИПОВА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ	8
III. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	12
IV. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ	12
V. ТЕМАТИКА ТА ОФОРМЛЕННЯ РЕФЕРАТУ	36
VI. ПОТОЧНИЙ ТА ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ	88
VII. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ	46
VIII. ТЛУМАЧНИЙ СЛОВНИК	

ВСТУП

Згідно з навчальними планами підготовки бакалаврів спеціальності 073 «Менеджмент» на факультеті менеджменту та маркетингу Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» викладається дисципліна «Міжнародні економічні відносини», що відноситься до нормативних дисциплін циклу загальної підготовки.

Розвиток країн світового співтовариства третього тисячоліття характеризується високим рівнем інтегрованості у світогосподарську систему. Спостерігається активне розширення та поглиблення економічних відносин між різними типами країн, поглиблюється міжнародний поділ праці, збільшується взаємозв'язок валютно-фінансової сфери країн світу, виникає глобальна залежність в споживанні окремих товарів від певних країн світу, набувають ще ширшого розмаху процеси міжнародної трудової міграції.

Сучасний стан економіки України об'єктивно обумовлює потребу використання всіх факторів економічного зростання. Зокрема, переваг міжнародного поділу праці, зовнішньоекономічної співпраці із розвинутими країнами світу, що і вимагає набуття основних знань із «Міжнародних економічних відносин» з метою стабілізації економіки України. Оскільки менеджерам-початківцям бракує досвіду, передусім у використанні отриманих у процесі навчання знань, особлива увага на практичних заняттях приділяється саме реальному застосуванню набутих навичок – розв'язуванню задач та ситуаційних вправ, обробці статистичної інформації макроекономічного характеру.

Предметом дисципліни виступає система організаційно-економічних взаємовідносин суб'єктів господарювання в процесі реалізації та розвитку міжнародної економічної діяльності.

Метою дисципліни є формування системи знань з міжнародних економічних відносин, умов, форм, методів і основного інструментарію міжнародної економічної діяльності, також набуття студентами широких знань про соціально-економічні проблеми світового господарства, про закономірності розвитку міжнародних зв'язків, вивчення теоретичних основ світової економіки, специфіки формування, особливостей та тенденцій сучасного її розвитку.

Метою навчальної дисципліни є формування у студентів

здатностей:

– цінування та повага різноманітності та мультикультурності, зокрема при визначення сутності й тенденцій інтернаціональної економіки;

– працювати у міжнародному контексті, зокрема здійснювати пошук інформації на сайтах різних країн світу, міжнародних організацій, при цьому використовуючи економічну термінологію іноземною мовою;

фахових компетенцій:

– здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління з урахуванням результатів аналізування сучасного стану української економіки в контексті міжнародної торгівлі, міжнародної економічної інтеграції та взаємодії із міжнародними валютно-фінансовими організаціями, залежно від економічного становища, інноваційного розвитку, експортних можливостей різних країн.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми після засвоєння навчальної дисципліни студенти мають продемонструвати такі результати навчання:

знання :

– методів менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації, економічних законів та категорій, що пов'язані з управлінням міжнародною економічною діяльністю країн, підприємств чи окремих суб'єктів господарювання;

уміння:

– описувати зміст функціональних сфер діяльності організації, у тому числі функціональних галузей бізнесу у сфері управління промисловими підприємствами, зокрема, визначати роль окремих країн і регіонів у міжнародній економіці, особливостей розвитку інтеграційних процесів та діяльності міжнародних економічних організацій;

– демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації, у тому числі у сфері управління та бізнес-адміністрування різних напрямів діяльності промислових підприємств, зокрема при дослідженні форм, методів, суб'єктів і рівнів міжнародної економічної діяльності, принципів і середовища її розвитку, практики здійснення і механізмів регулювання;

– спілкуватися в усній та письмовій формі державною та іноземною мовами, в тому числі використовувати спеціальну термінологію управління та

адміністрування промислових підприємств, зокрема, при здійсненні комунікацій з міжнародними партнерами – резидентами інших країн, відмінних у економічному та соціальному розвитку у контексті національних інтересів України;

– виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера, зокрема щодо аналізу та порівняння рівнів розвитку країн світу та інтеграційних угруповань.

Теми навчальної програми дисципліни логічно взаємопов'язані і послідовно розглядають питання організації міжнародних економічних відносин, які необхідно опанувати студентам першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Питання, які передбачені програмою, пов'язані із загальними положеннями організації наукової роботи у вищих навчальних закладах; освітньо-кваліфікаційними характеристиками, освітньо-професійними програмами підготовки фахівців.

В перелік дисциплін, які забезпечують її вивчення входять дисципліни загальної підготовки, зокрема, «Фінанси, гроші та кредит», «Основи економічної теорії», «Макроекономіка», в перелік дисциплін, які вона забезпечує, такі дисципліни освітньо-професійної програми, як «Зовнішньоекономічна діяльність підприємства», «Проектний менеджмент».

Навчально-методичний комплекс з дисципліни спрямований на допомогу студентам факультету менеджменту та маркетингу спеціальності 073 «Менеджмент» в засвоєнні необхідних теоретичних знань з дисципліни, а також на формування студентами власного світогляду щодо процесів, які відбуваються щоденно у цій важливій сфері людського буття, а також обумовлюють підвищення фахових знань.

І. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

<i>Назви розділів, тем</i>	<i>Розподіл годин за семестрами та видами занять</i>			
	Всього	Лекції	Практ. заняття	СРС
РОЗДІЛ 1. СВІТОВА ЕКОНОМІКА ТА МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ				
Тема 1. Сутність, форми та передумови виникнення міжнародних економічних відносин	8	2	2	4
Тема 2. Еволюція розвитку міжнародних економічних відносин	7	2	2	3
Тема 3. Особливості розвитку України та її місце в системі міжнародних економічних відносин	7	2	2	3
Тема 4. Показники економічного розвитку: система національних рахунків та платіжний баланс	7	2	2	3
РОЗДІЛ 2. СТРУКТУРА СИСТЕМИ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИНИ				
Тема 5. Структура світової економіки	7	2	2	3
Тема 6. Характеристика та особливості функціонування розвинутих країн світу	10	4	2	4
Тема 7. Характеристика та особливості функціонування країн, що розвиваються	7	2	2	3
РОЗДІЛ 3. МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІЧНА ІНТЕГРАЦІЯ				
Тема 8. Сутність, передумови, цілі та форми міжнародної економічної інтеграції	9	4	2	3
Тема 9. Інтеграційні процеси в Західній Європі	11	4	4	3
Тема 10. Інтеграційні процеси на американському континенті	7	2	2	3
Тема 11. Інтеграційні процеси в Азійсько-Тихоокеанському регіоні	7	2	2	3
Тема 12. Інтеграційні процеси країн з перехідною економікою	9	2	4	3
РОЗДІЛ 4. МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ОРГАНІЗАЦІЇ				
Тема 13. Сутність та види міжнародних організацій	7	2	2	3
Тема 14. Міжнародні організації глобального спектру діяльності	8	2	2	4
Тема 15. Міжнародні фінансово-кредитні організації	8	2	2	4
МКР	6	-	2	4
Реферат	10	-	-	10
Підготовка до екзамену	30	-	-	30
Разом	165	36	36	93

II. ТИПОВА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Сутність, форми та передумови виникнення міжнародних економічних відносин

Сутність поняття міжнародні економічні відносини «МЕВ» та основний понятійно-категоріальний апарат. Передумови та фактори розвитку МЕВ. Теоретичне осмислення форм МЕВ: міжнародна торгівля, валютно-фінансові відносини, міграція робочої сили тощо.

Тема 2. Еволюція розвитку міжнародних економічних відносин

Доколоніальний період розвитку МЕВ. Міжнародні торговельні зв'язки стародавнього світу. Міжнародні економічні відносини епохи Середньовіччя. Зовнішньоторговельні відносини при феодалізмі. Зовнішньоекономічні зв'язки Київської Русі та Гетьманської держави. Зовнішньоекономічні зв'язки країн Сходу. Колоніальний період формування МЕВ. Епоха Великих географічних відкриттів та їх вплив на розвиток МЕВ. МЕВ в умовах становлення індустріальної цивілізації. Зовнішня торгівля періоду первісного нагромадження капіталу. МЕВ капіталізму вільної конкуренції та монополістичного капіталізму. Новий (неоколоніальний) період розвитку всесвітніх економічних зв'язків. Світогосподарські зв'язки в найновіший період.

Тема 3. Особливості розвитку України та її місце в системі міжнародних економічних відносин

Необхідність і значення інтеграції України до світового господарства і МЕВ. Реалізація конкурентних переваг. Україна в міжнародних інвестиційних відносинах. Стабілізація виробництва та його структурна перебудова, залучення іноземних інвестицій. Досягнення експортно-імпоротної збалансованості. Головні напрями розвитку МЕВ: розвиток двосторонніх міжнародних відносин, розширення участі у європейському регіональному співробітництві, співробітництво в межах СНД, членство в міжнародних організаціях.

Тема 4. Показники економічного розвитку: система національних рахунків та платіжний баланс

Показники економічного розвитку країн у міжнародних співставленнях: ВВП, ВНД, ВВП, Абсорбція, чисті трансферти. Роль та складові платіжного балансу в міжнародному середовищі. Фактори впливу на платіжний баланс країни. Аналіз платіжного балансу України за останні 10 років.

Тема 5. Структура світової економіки

Нерівномірність соціально-економічного розвитку країн світу. Типологізація країн - суб'єктів світового господарства. Регіональний принцип групування і головні регіональні групи країн світу. Місце окремих угруповань країн у МEB.

Тема 6. Характеристика та особливості функціонування розвинутих країн світу

Провідне значення економічно розвинених країн. Розвинуті країни: поняття, загальні ознаки та місце у світовій економіці. Переваги та втрати розвинутих країн на іншими, моделі їх соціально-економічного розвитку. Первинний, вторинний, третинний сектори економіки розвинутих країн.

Тема 7. Характеристика та особливості функціонування країн, що розвиваються

Країни, що розвиваються – характерні риси, напрями та тенденції розвитку. Класифікація країн, що розвиваються. Нові індустріальні країни – унікальність та перспективність розвитку. Переваги країн, що розвиваються над розвинутими країнами.

Тема 8. Сутність, передумови, цілі та форми міжнародної економічної інтеграції

Сутність, цілі і значення MEI, основні ознаки. Передумови і фактори розвитку MEI як якісно нового рівня МEB. Головні учасники й організатори процесу MEI, його сучасні особливості. Форми MEI. Економічні ефекти інтеграції. Регіональний характер MEI як її особливість. Форми міжнародної економічної інтеграції: їх сутність, переваги та приклади функціонування.

Тема 9. Інтеграційні процеси в Західній Європі

Регіональні інтеграційні об'єднання економічно розвинених країн. Об'єктивні передумови, політичні й економічні цілі, основні етапи розвитку західноєвропейської економічної інтеграції. Європейські інтеграційні процеси. Передумови інтеграційних процесів в Західній Європі. Європейський Союз: історія об'єднання. Етапи західноєвропейської інтеграції. Хронологія західноєвропейської інтеграції. Наднаціональні органи влади та політика ЄС. Європейська асоціація вільної торгівлі

Тема 10. Інтеграційні процеси на американському континенті

Північноамериканська інтеграція: НАФТА – історія створення та функціонування. Латиноамериканська інтеграція: Латиноамериканська асоціація вільної торгівлі, Латиноамериканська Асоціація Інтеграції, Андське співтовариство, Загальний ринок країн Південного конусу, Спільнота Карибських держав, Центральноамериканський спільний ринок.

Тема 11. Інтеграційні процеси в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні

Основні інтеграційні об'єднання в Азійсько-Тихоокеанському регіоні: Асоціація держав Південно-Східної Азії, Азіатсько-Тихоокеанське економічне співробітництво, Східно-азійське співтовариство.

Тема 12. Інтеграційні процеси країн з перехідною економікою

Співдружність незалежних держав (СНД), Євразійське економічне співтовариство (ЄврАзЕС), Центрально-Азійське економічне співробітництво (ЦАЕС), Організація за демократію та економічний розвиток (ГУАМ), Організація чорноморського економічного співробітництва (ОЧЕС), Ашхабадська угода, Україна і СНД, Хронологія відносин Україна-Росія. Україна і ЄС

Тема 13. Сутність та види міжнародних організацій

Поняття міжнародної організації: організація як інститут, організація як спільність членів; організація як інструмент; організація як структура норм, зв'язків та комунікації. Ознаки міжнародних організацій. Порядок та процедури утворення міжнародних організацій. Членство в міжнародних організаціях. Типи членства у міжнародних організаціях. Вимоги до членства. Процедури вступу та набуття членства. Типологія міжнародних організацій. Міжурядові та неурядові

міжнародні організації. Універсальні та спеціалізовані; глобальні, регіональні, субрегіональні; відкриті, закриті та ін. Координаційні та наднаціональні (владно-орієнтовані) міжнародні організації. Міжнародні організації – арена взаємодій держав та інших учасників міжнародних відносин, форма інституціоналізації цих взаємодій.

Тема 14. Міжнародні організації глобального спектру діяльності

Міжнародні організації широкого спектру діяльності: Ліга Націй, ООН. Ліга Націй – елемент Версальської мирної угоди та Версальської міжнародної системи. Паризька мирна конференція 1919 р. та утворення Ліги Націй. Цілі та принципи Ліги Націй. Організаційна структура та компетенція Ліги Націй. Досвід Ліги Націй в регулюванні міжнародних відносин. Установча конференція ООН у Сан-Франциско (1945) та прийняття Статуту ООН. Цілі та принципи діяльності ООН. Структура ООН: Генеральна Асамблея, Рада Безпеки, Економічна і Соціальна Рада, Секретаріат, Міжнародний Суд и Рада з Опіки; їхні принципи формування, прийняття рішень та компетенція. Рада Безпеки у структурі та діяльності ООН. Система ООН на сучасному етапі: програми і робочі органи, спеціалізовані установи, автономні організації, пов'язані з ООН. Особливості ООН як міжнародного інституту.

Тема 15. Міжнародні фінансово-кредитні організації

Міжнародні фінансово-кредитні організації: МВФ, Група Світового Банку. Організаційна структура, принципи та функції роботи МВФ. Особливості членства у МВФ. Характеристика організацій, що входять до Групи Світового Банку.

III. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття №1

Тема: Сутність, форми та передумови виникнення міжнародних економічних відносин

Зміст заняття:

1. Сутність поняття «міжнародні економічні відносини».
2. Основні фактори, що стимулюють розвиток міжнародних економічних відносин.
3. Передумови розвитку міжнародних економічних відносин.
4. Форми міжнародних економічних відносин.

Методичні рекомендації до проведення заняття

Проведення заняття слід розпочати з розгляду сутності основних понять дисципліни - «світове господарство», «внутрішня економіка», «національна економіка», «міжнародна економіка». Важливим є формування у студентів розуміння сутності міжнародних економічних відносин як комплексного поняття. Готуючись до заняття, студенти повинні дослідити значення міжнародних економічних відносин для різних типів країн. Важливим є дослідження передумов розвитку міжнародних економічних відносин. В міжнародних економічних відносинах важливу роль відіграє система національних рахунків країни, котра дозволяє об'єктивно співставити показники розвитку різних країн світу.

Методичні рекомендації до вирішення задач

Система національних рахунків

Система національних рахунків (СНР) – це сукупність міжнародновизнаних правил обліку економічної діяльності, що відображають всі основні макроекономічні зв'язки, включаючи взаємодію національної і міжнародної економіки.

СНР для більшості країн світу є засобом для складання макроекономічної звітності, аналізу поточної економічної ситуації в країні і розробки прогнозів економічного розвитку.

Характеристики СНР:

- СНР застосована для будь-якої країни сучасного світу незалежно від рівня її соціально-економічного розвитку;
- СНР зв'язує різні типи економічної діяльності за визначений проміжок часу;
- СНР використовується на різних рівнях агрегування: на рівні інституціональної одиниці (суб'єктів господарської діяльності), групи інституціональних одиниць (галузей) чи економіки в цілому;
- СНР забезпечує міжнародну порівнянність економічної інформації, оскільки заснована на міжнародно узгоджених визначеннях і правилах звітності

СНР заснована на **моделі загальної рівноваги (МЗР)**. Вихідним пунктом МЗР є рівність обсягів пропозиції товарів і послуг, з одного боку, і попиту на них – з іншої.

$$\begin{array}{l} \text{Виробництво} \\ \text{Виробництво усередині країни} + \\ \text{Імпорт} \end{array} = \begin{array}{l} \text{Споживання} \\ \text{Попит (споживання домашніх} \\ \text{господарств, підприємств, уряду)} + \\ \text{Інвестиції (капіталовкладення)} + \\ \text{Експорт} \end{array}$$
$$\mathbf{Vir_{в/кр} + Им = П + Инв + Екс}$$

Національний дохід – НД – сукупний дохід в економіці, отриманий резидентами від використання факторів виробництва (праці, капіталу, робочої сили, технології)

$$\text{НД} = \text{Відсоток на капітал} + \text{Рента на землю} + \text{Доход працівників}$$

$$\mathbf{НД = ДО\% + Рд + Др}$$

Чистий внутрішній продукт – ЧВП – національний дохід, збільшений на суму непрямих податків.

$$\text{ЧВП} = \text{НД} + \text{Непрямі податки (ПДВ, акциз, мито)}$$

$$\mathbf{ЧВП = НД + Н_n}$$

Валовий внутрішній продукт – ВВП – ринкова вартість товарів і послуг, створених усередині географічних границь країни

$$\text{ВВП} = \text{ЧВП} + \text{Амортизація основного капіталу}$$

$$\mathbf{ВВП = ЧВП + Ам}$$

чи, припускаючи, що $Вир_{в/кр} = ВВП$ (виробництво усередині країни є ВВП), то з моделі загальної рівноваги випливає:

$$ВВП = (П + Инв) + (Екс - Им) = А + ТС,$$

де $А$ - абсорбція – витрати резидентів, включаючи уряд, на вітчизняні й іноземні товари і послуги

$$А = П + Инв,$$

$ТС$ - торгове сальдо – різниця вартісних обсягів експорту й імпорту

$$ТС = Екс - Им.$$

Валовий національний продукт – ВВП – ринкова вартість товарів і послуг, зроблених господарськими одиницями країни, незалежно від того, чи зроблені ці товари і послуги в географічних границях країни чи за її межами.

$$ВНП = ВВП + Чистий факторний дохід$$

$$ВНП = ВВП + Дч.ф, \text{ або}$$

$$ВНП = (П + Инв) + (Екс - Им) + Дч.ф = А + ТС + Дч.ф$$

Чистий факторний дохід – $Дч.ф$ - різниця доходів від використання факторів виробництва, що перебувають за кордоном, які є власністю резидентів даної країни, і виплат нерезидентам за використання належних їм факторів виробництва в даній країні.

Валовий національний розташовуваний дохід – ВВД – використовуваний на накопичення і споживання ВВП, що включає чисті трансферти з-за кордону.

$$ВВД = ВНП + Чистий трансферт$$

$$ВВД = ВНП + Тч, \text{ або}$$

$$ВВД = (П + Инв) + (Екс - Им) + (Дч.ф + Тч) = А + ТС + Дч.ф$$

Чисті трансферти - $Тч$ – різниця між переказами робітників-мігрантів, які вважаються резидентами, з даної країни і в дану країну.

$$Тч = Потр^{рр} - Пви^{рр}$$

Сальдо поточних операцій платіжного балансу – САВ - сума показників торгового балансу, чистого факторного доходу і чистих трансфертів.

$$САВ = Екс - Им + Дч.ф + Тч = ТС + Дч.ф + Тч$$

Приклади вирішення задач

Задача 1. Використовуючи методику розрахунку показників системи національних рахунків, знайти валовий національний продукт і сальдо поточних операцій платіжного балансу, якщо відомо (в млн.дол.): абсорбція – 245;

національний дохід – 110; чисті трансферти – 75; експорт – 80; імпорт – 32; чистий факторний дохід – 54.

Розв'язок:

Торгівельне сальдо: $ТС = \text{Екс} - \text{Імп} = 80 - 32 = 48$ (млн.дол.)

Валовий національний продукт: $ВНП = А + ТС + \text{Дч.ф.} = 245 + 48 + 54 = 347$ (млн.дол.)

Сальдо поточних операцій платіжного балансу: $САВ = ТС + \text{Дч.ф.} + \text{Тч} = 48 + 54 + 75 = 177$ (млн.дол.).

Відповідь: Валовий національний продукт - 347 млн.дол.

Сальдо поточних операцій платіжного балансу - 177 млн.дол.

Задача 2. Використовуючи методику розрахунку показників системи національних рахунків, знайти величину непрямих податків і валовий національний продукт, якщо відомо (в млн.дол.): національний дохід – 155; амортизація основного капіталу – 32; чистий внутрішній продукт – 174; чистий факторний дохід – 120; торгівельне сальдо – 38.

Розв'язок:

Непрямі податки: $Н_{\text{п}} = \text{ЧВП} - \text{НД} = 174 - 155 = 19$ (млн.дол.)

Валовий внутрішній продукт: $ВВП = \text{ЧВП} + А_{\text{м}} = 174 + 32 = 206$ (млн.дол.)

Валовий національний продукт: $ВНП = ВВП + \text{Дч.ф.} = 206 + 120 = 326$ (млн.дол.).

Відповідь: Непрямі податки - 19 млн.дол.

Валовий національний продукт - 326 млн.дол.

Задачі для самостійного вирішення

Задача 1. Використовуючи методику розрахунку показників системи національних рахунків, знайти валовий національний продукт і валовий внутрішній продукт, якщо відомо (в млн.дол.): абсорбція - 589; чистий факторний дохід – 48; чисті трансферти – 69; експорт – 136; імпорт – 58.

Задача 2. Використовуючи методику розрахунку показників системи національних рахунків, знайти величину непрямих податків і валовий національний продукт, якщо відомо (в млн.дол.): національний дохід – 875; амортизація основного капіталу – 61; чистий внутрішній продукт – 1132; чистий факторний дохід – 231; торгівельне сальдо – 33.

Задача 3. Використовуючи методику розрахунку показників системи національних рахунків, знайти валовий національний продукт і сальдо поточних

операцій платіжного балансу, якщо відомо (в млн.дол.): абсорбція – 1120; національний дохід – 110; чисті трансферти –960; експорт – 97; імпорт – 87; чистий факторний дохід – 62.

Задача 4. Використовуючи методику розрахунку показників системи національних рахунків, знайти валовий внутрішній продукт і абсорбцію, якщо відомо (в млн.дол.): експорт – 980; споживання – 2100; непрямі податки – 45; чисті трансферти – 20; імпорт – 560.

Контрольні питання

1. Розкрити сутність міжнародних економічних відносин та
2. Перелічити фактори, що впливають на розвиток міжнародних економічних відносин.
3. Що таке світове господарство?
4. Розкрити сутність та особливості розрахунку макроекономічних показників в системі національних рахівництв.

Рекомендована література:

Базова література для підготовки: [1], [5], [7], [13].

Допоміжна література для підготовки: [1], [5], [15].

Практичне заняття №2

Тема: Еволюція розвитку міжнародних економічних відносин

Зміст заняття:

1. Міжнародні торгівельні відносини держав стародавнього світу.
2. Міжнародні економічні відносини епохи Середньовіччя.
3. Доколоніальний період розвитку міжнародної торгівлі.
4. Епоха Великих географічних відкриттів та їх вплив на розвиток міжнародних економічних відносин.
5. Зовнішня торгівля періоду первісного нагромадження капіталу.
6. Новий (неоколоніальний) період розвитку всесвітніх економічних зв'язків.
7. Світогосподарські зв'язки в найновіший період.

Методичні поради до проведення заняття

Проведення заняття слід розпочати з розгляду особливостей міжнародних торговельних зв'язків стародавнього світу. Потім рекомендується розглянути різновиди міжнародних відносин Середньовіччя. У рамках заняття слід дослідити сутність доколониального періоду розвитку світогосподарських зв'язків, а також особливості здійснення та вплив на міжнародні економічні зв'язки Великих географічних відкриттів. Особливої уваги заслуговує дослідження зовнішньої торгівлі та інших форм міжнародних економічних відносин в період первісного нагромадження капіталу. В межах заняття бажано зробити порівняльну характеристику неколониального та найновішого періоду розвитку світової економіки.

Контрольні питання

1. Висвітлити сутність міжнародних торговельних зв'язків держав стародавнього світу.
2. В чому особливість економічних відносин епохи феодалізму?
3. Охарактеризувати сутність епохи Великих географічних відкриттів та їх вплив на розвиток міжнародних економічних відносин.
4. Вказати переваги і обмеження зовнішньої торгівлі періоду первісного нагромадження капіталу.
5. Висвітлити особливості нового періоду розвитку економічних зв'язків.
6. В чому особливість світогосподарських зв'язків в найновіший період?

Рекомендована література:

Базова література для підготовки: [1], [2], [4], [5], [11].

Допоміжна література для підготовки: [2], [5], [8], [11].

Практичне заняття №3

Тема: Розвиток України в системі міжнародних економічних відносин

Зміст заняття:

1. Поділ факторів виробництва та їх мобільність як передумова міжнародного поділу праці.
2. Передумови та фактори розвитку міжнародного поділу праці.
3. Основні напрямки розвитку міжнародної спеціалізації виробництва.
4. Сутність та види міжнародної виробничої кооперації.
5. Основні етапи інтернаціоналізації розвитку господарського життя.

6. Вплив глобалізації на національну економіку.

Методичні рекомендації до проведення заняття

Проведення заняття слід розпочати з розгляду сутності понять «міжнародний поділ праці», «ресурси», «фактори виробництва». Важливим є формування у студентів розуміння міжнародного поділу праці як об'єктивної основи міжнародних економічних відносин. Готуючись до заняття, студенти повинні дослідити спеціалізацію обраних країн на певних видах товарів чи послуг з огляду на історичні передумови даного процесу, реалізація конкурентних переваг України. Стабілізація виробництва та його структурна перебудова, залучення іноземних інвестицій в Україну. Обговорення цих питань має підвести аудиторію до дискусії щодо ролі та значення міжнародного поділу праці у розвитку суспільства і економіки України – від часів Київської Русі до сьогодення. Важливо акцентувати увагу на зростанні ролі глобалізації та транснаціоналізації в сучасному суспільстві.

Методичні рекомендації до вирішення задач

Система національних рахунків

Чистий факторний дохід – Д_{ч.ф} - різниця доходів від використання факторів виробництва, що перебувають за кордоном, які є власністю резидентів даної країни, і виплат нерезидентам за використання належних їм факторів виробництва в даній країні. Це:

- різниця доходів від інвестиційної діяльності (одержаний з-за кордону прибуток на прямих і портфельні інвестиції та відсотки на депозит у закордонних банках) і витрат на виплату прибутку нерезидентам на вкладений в даній країні іноземний капітал і відсотків за вкладом нерезидентів в місцевих банках;
- різниця переказів у країну та з країни робітників-мігрантів, які вважаються резидентами своєї, а не зарубіжної країни;
- різниця сум ренти, отриманої за здану в оренду нерухомість за кордоном, що належить резидентам даної країни і ренти, виплаченої нерезидентам за нерухомість, що належить нерезидентам, але знаходиться в даній країні.

$$\text{Дч.ф.} = (I_{отр} - I_{вип}) + (P_{отр}^p - P_{вип}^{np}) + (R_{отр} - R_{вип})$$

Чисті трансферти - $T_{ч}$ – різниця між переказами робітників-мігрантів, які вважаються резидентами, з даної країни і в дану країну.

$$T_{ч} = Потр^{рр} - Пвип^{р}$$

Приклади вирішення задач

Задача 1. За даними національних рахунків Іспанії 2006 року, визначити величину чистих трансфертів та чистого факторного доходу, якщо відомо наступні показники, млн. дол.:

перекази за кордон іспанців і іноземних робітників, що живуть в Іспанії більше 1 року	18,7
перекази за кордон іноземних робітників, що живуть в Іспанії менше 1 року	12,1
платежі іспанців-мігрантів, що живуть за кордоном менше 1 року	10,1
отримані платежі іспанців-мігрантів, що живуть за кордоном більше 1 року	9,7
витрати на виплату прибутку нерезидентам на вкладений в Іспанії іноземний капітал	6,3
одержані з-за кордону прибутки, а також прямі та портфельні інвестиції	12,7
рента, виплачена нерезидентам за нерухомість, що належить нерезидентам, але знаходиться в Іспанії	3,2
рента, отримана за здану в оренду нерухомість за кордоном, але належить резидентам Іспанії	5,1

Розв'язок:

Чистий факторний дохід: $(10,1 - 12,1) + (12,7 - 6,3) + (9,7 - 3,2) = 8,3$
(млн.дол.)

Чисті трансферти: $9,7 - 18,7 = -9$ (млн.дол.)

Відповідь: Чистий факторний дохід: 8,3 млн.дол.

Чисті трансферти: (-9) млн.дол.

Задачі для самостійного вирішення

Задача 1. За даними національних рахунків Португалії 1999 року визначити величину чистих трансфертів та чистого факторного доходу, якщо відомо наступні показники, млн. дол.:

перекази за кордон португальців і іноземних робітників, що живуть в Португалії більше 1 року	17,2
перекази за кордон іноземних робітників, що живуть в Португалії менше 1 року	11,9
платежі португальців-мігрантів, що живуть за кордоном менше 1 року	10,0
отримані платежі португальців-мігрантів, що живуть за кордоном більше 1 року	6,8
витрати на виплату прибутку нерезидентам на вкладений в Португалії іноземний капітал	5,5

одержані з-за кордону прибуток, а також прямі та портфельні інвестиції	12,1
рента, виплачена нерезидентам за нерухомість, що належить нерезидентам, але знаходиться в Португалії	3,0
рента, отримана за здану в оренду нерухомість за кордоном, але належить резидентам Португалії	4,9

Контрольні питання

1. Розкрити сутність факторів виробництва і класифікувати їх.
2. Розкрити сутність міжнародного поділу праці та його роль у розвитку міжнародних економічних відносин.
3. Охарактеризувати передумови та фактори розвитку міжнародного поділу праці.
4. Назвати основні напрямки розвитку міжнародної спеціалізації виробництва.
5. Розкрити сутність та види міжнародної виробничої кооперації.

Рекомендована література:

Базова література для підготовки: [1], [7], [9], [14].

Допоміжна література для підготовки: [4], [7], [19], [20].

Практичне заняття №4

Тема: Показники економічного розвитку країн та структура світової економіки

Зміст заняття:

1. Рейтинг країн світу по ВВП.
2. Сутність і структура платіжного балансу країн світу.
3. Типологізація країн - суб'єктів світового господарства.
4. Регіональний принцип групування і головні регіональні групи країн світу.
5. Місце окремих угруповань країн у світовому господарстві.

Методичні поради до проведення заняття

Студенти мають оволодіти класифікацією країн світу за різними ознаками. Важливим є розгляд суті різних підходів до поділу країн на розвинуті, країни, що розвиваються та країни із перехідною економікою. Дослідити класифікацію країн за методикою ООН та МВФ. Обов'язковим є розгляд регіональних особливостей

розвитку розвинутих країн світу. Готуючись до заняття, студенти повинні дослідити тенденції розвитку країн групи G20, а на занятті – чітко висвітлити особливості економічної ситуації в даних країнах за основними показниками їх економічного та соціального розвитку.

Контрольні питання:

1. Які показники визначають рівень економічного розвитку країни?
2. Охарактеризувати типи країн за рівнем соціально-економічного розвитку.
3. Охарактеризувати соціально-економічні моделі розвинутих країн.

Рекомендована література:

Базова література для підготовки: [2], [5], [8], [14].

Допоміжна література для підготовки: [5], [7], [12], [15].

Практичне заняття №5-6

Тема: Характеристика розвинутих країн у системі міжнародних економічних відносин

Зміст заняття:

1. Загальна характеристика розвинутих країн світу.
2. Особливості виробничої та невиробничої сфер розвинутих країн.
3. Переваги та втрати розвинутих країн над іншими, моделі їх соціально-економічного розвитку.

Методичні поради до проведення заняття:

Під час проведення практичного заняття рекомендується розглянути причини успіху країн великої «сімки», їх становлення та світове панування протягом XVIII-XXI ст. Пропонується розглянути декілька варіантів розвитку подій щодо подальших світових лідерів.

Контрольні питання:

1. Які відмінності між розвинутими і країнами, що розвиваються?
2. Які фактори виробництва були основою для досягнення лідерства розвинутих країн у XVIII, XIX та XX ст?
3. Охарактеризуйте соціально-економічні моделі розвинутих країн.

4. На які умовні групи розділяються розвинуті країни за рівнем їх розвитку?

Рекомендована література:

Базова література для підготовки: [2], [5], [8], [14].

Допоміжна література для підготовки: [5], [7], [12], [15].

Практичне заняття №7

Тема: Характеристика та особливості функціонування країн, що розвиваються

Зміст заняття:

1. Загальні ознаки та місце у світовій економіці країн, що розвиваються.
2. Сутність та орієнтири розвитку нових індустріальних країн.
3. Стратегічні напрями та причини відсталості країн, що розвиваються.
4. Типологія країн, що розвиваються.

Методичні поради до проведення заняття:

Під час проведення практичного заняття рекомендується розглянути особливості країн, що розвиваються за допомогою порівняльного методу з метою виявлення особливостей розвитку країн даної групи. Слід дослідити специфіку нових індустріальних країн, їх історичне минуле та стратегічні напрями розвитку. Необхідно зрозуміти та засвоїти поняття «шокова терапія» та особливості країн, в яких вона відбулася. Порівняти економічний розвиток країн, що розвиваються, з країнами з перехідною економікою.

Контрольні питання

1. Вказати стратегічні напрями та причини відсталості країн, що розвиваються.
2. Проаналізувати особливості розвитку нових індустріальних країн.
3. Навести типологію нових індустріальних країн.
4. Які макроекономічні закономірності притаманні країнам, що розвиваються?
5. Вкажіть стратегічні напрями та причини відсталості країн, що розвиваються.

Рекомендована література:

Базова література для підготовки: [2], [5], [8], [14].

Допоміжна література для підготовки: [5], [7], [12], [15].

Практичне заняття №8

Тема: Сутність, передумови, цілі та форми міжнародної економічної інтеграції

Зміст заняття

1. Сутність, цілі і значення міжнародної економічної інтеграції.
2. Головні учасники й організатори процесу економічної інтеграції, його сучасні особливості.
3. Передумови і фактори розвитку міжнародної економічної інтеграції.
4. Форми економічної інтеграції.
5. Економічні ефекти інтеграції.

Методичні поради до проведення заняття

Під час вивчення цієї теми особливий наголос бажано зробити на зростаючій ролі інтеграційних процесів в системі міжнародних економічних відносин. Особливої уваги заслуговує розгляд цілей здійснення інтеграції для різних типів країн. Рекомендується розглянути основних суб'єктів, основи процесу інтеграції.

У рамках розгляду цієї теми рекомендується розглянути фактори та передумови світових інтеграційних процесів. Обов'язковим є розгляд форм інтеграції, а також участь України у деяких інтеграційних угрупованнях. Бажано на прикладі конкретних інтеграційних об'єднань дослідити ефекти, які мають країни від процесів інтеграції.

Контрольні питання

1. У чому полягає сутність міжнародної економічної інтеграції?
2. Розкрити сутність і головні передумови міжнародної економічної інтеграції.
3. Охарактеризувати основні форми міжнародної економічної інтеграції.
4. Які переваги має країна від участі в процесі інтеграції?
5. Які негативні риси може мати процес інтеграції для різних країн?

Рекомендована література:

Базова література для підготовки: [2], [5], [8], [14].

Допоміжна література для підготовки: [3], [7], [13], [19].

Практичне заняття №9-10

Тема: Інтеграційні процеси в Західній Європі

Зміст заняття:

1. Регіональні інтеграційні об'єднання економічно розвинутих країн.
2. Особливості європейських інтеграційних процесів.
3. Становлення Європейського Союзу як найрозвинутішої форми міжнародної інтеграції.
4. Альтернативні регіональні європейські угруповання.

Методичні поради до проведення заняття

Починаючи практичне заняття потрібно закріпити теоретичні знання щодо міжнародної економічної інтеграції та розглянути практичні ситуації здійснення економічної інтеграції. Слід розглянути об'єктивні передумови, політичні й економічні цілі, основні етапи розвитку західноєвропейської економічної інтеграції. розглянути сутність міжнародної торгівлі як найбільш вагомої, і в той же час найдавнішої, форми прояву міжнародних економічних відносин. Слід розглянути основні теорії міжнародної торгівлі, виявити схожі та відмінні риси цих теорій. Важливим є розгляд факторів, котрі спричинюють активізацію торгівельних відносин між країнами. Студентам слід проаналізувати регіональну структуру експорту та імпорту, а також товарну структуру міжнародної торгівлі.

Методичні рекомендації для вирішення задач

Показники обсягу міжнародної торгівлі (МТ)

- експорт - вивіз товару з країни;
- імпорт - ввіз товару в країну;
- торговий оборот (ТО) – сукупний обсяг експорту й імпорту за визначений період часу;
- фізичний обсяг МТ – оцінка обсягу експорту-імпорту за визначений період часу в постійних цінах;
- генеральна торгівля – вартість ТО і транзитних товарів;
- спеціальна торгівля – чистий ТО;
- реекспорт – вивіз раніше завезеного товару, без його переробки;
- реімпорт – увіз раніше вивезених товарів без переробки.

Показники за критерієм структури міжнародної торгівлі

- товарної (структура експорту й імпорту по товарних позиціях)
- географічної (структура експорту й імпорту по групах країн і регіонам)
- інституціональний (структура експорту й імпорту по суб'єктах і методам товарного обміну)

Показники динаміки міжнародної торгівлі

- темп росту експорту: $Tpe=(Ezr/Ebr)*100\%$,
- де Ezr - обсяг експорту в звітному році, Ebr - обсяг експорту в базисному році;
- темп росту імпорту: $Tri=(Izr/Ibr)*100\%$,
- де Izr - обсяг імпорту в звітному році, Ibr - обсяг імпорту в базисному році;
- темп росту ТО: $Trto=(TOzr/TObr)*100\%$,
- де $TOzr$ - обсяг ТЕ в звітному році, $TObr$ - обсяг ТЕ в базисному році;
- темп приросту експорту: $Tpre=(Trezr/Trebr)*100\%$,
- де $Trezr$ - темп росту експорту в звітному році, $Trebr$ - темп росту експорту в базисному році;
- темп приросту імпорту: $Tpri=(Trizr/Tribr)*100\%$,
- де $Trizr$ - темп росту імпорту в звітному році, $Tribr$ - темп росту імпорту в базисному році;
- темп приросту ТО: $Trpto=(Trtozr/Trtobr)*100\%$,
- де $Trtozr$ - темп росту ТЕ в звітному році, $Trtobr$ - темп росту ТО в базисному році.

Показники результативності міжнародної торгівлі

- торгове сальдо - різниця між вартісним обсягом експорту й імпорту товарів окремої країни за рік;
- сальдо балансу послуг - різниця між вартістю послуг, які надає країна, і вартістю послуг, які вона імпортує;
- сальдо некомерційних операцій - різниця між доходами від інвестицій, грошових переказів, внесків, переміщення коштів у спадщину, при рішенні сімейних проблем;
- сальдо балансу поточних операцій – це сума торгового сальдо, балансу послуг і некомерційних операцій;
- експорт на душу населення - вартісний обсяг експорту за рік, ділений на кількість населення в даній країні;

- імпорт на душу населення - вартісний обсяг імпорту за рік, ділений на кількість населення в даній країні;
- торговий оборот на душу населення - вартісний обсяг ТО за рік, ділений на кількість населення в даній країні;
- експортна квота - відношення вартісного обсягу експорту до ВВП
  - $E_{кв} = E_{зр}/ВВП * 100\%$;
- імпортна квота - відношення вартісного обсягу імпорту до ВВП
  - $I_{кв} = I_{зр}/ВВП * 100\%$;
- квота ТО - відношення вартісного обсягу ТО до ВВП
  - $T_{оқв} = T_{озр}/ВВП * 100\%$.

Задачі для самостійного вирішення

Застосувавши формули основних показників міжнародної торгівлі, знайти відсутні дані:

<i>Показники</i>	<i>2015</i>	<i>2016</i>	<i>2017</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>
Експорт	118,13	105,95	100,64		101,27
Імпорт			54,68	52,13	
Торговий оборот	178,87			149,82	
Торгове сальдо		3,12			0,27
ВВП		386,93			402,64
Експортна квота	0,31		0,25		
Імпортна квота				0,13	
Темп росту експорту					
Темп приросту експорту					

Контрольні питання

1. Проаналізувати регіональні інтеграційні об'єднання економічно розвинутих країн.
2. Охарактеризувати Європейські інтеграційні процеси.
3. Які сучасні тенденції розвитку Європейського Союзу та перспективи його розширення?
4. В чому полягає особливість Європейської економічної зони та цілі її створення?

Рекомендована література:

Базова література для підготовки: [2], [5], [8], [14].

Допоміжна література для підготовки: [3], [7], [13], [19].

Практичне заняття №11

Тема: Інтеграційні процеси на американському континенті

Зміст заняття

1. Особливості інтеграційних процесів у Північній Америці.
2. Становлення зони вільної торгівлі НАФТА.
3. Основні показники розвитку НАФТА.
4. Інтеграції угруповання Південної Америки.

Методичні поради до проведення заняття

Практичне заняття має на меті дати уявлення та засвоїти знання про інтеграційні процеси у Північній та Південній Америці. Наголосом має бути основні відмінності між зоною вільної торгівлі НАФТА та спільним ринком КАРИКОМ. Важливим є розгляд США у світових інтеграційних процесах через те, що вони є ключовим гравцем та єдиною країною великої «сімки» на американському континенті. Еволюція становлення зони вільної торгівлі НАФТА зумовлює місце кожної з її учасниць на сучасному етапі розвитку. Важливим є розгляд зон впливу даного угруповання у регіоні та світі в цілому.

Контрольні питання

1. Проаналізувати інтеграційні процеси в Північній та Південній Америці.
2. Яку роль відіграє НАФТА у світовому господарстві?
3. Стан та перспективи розвитку інтеграції в Південній Америці.
4. «Нові індустріальні країни» Латинської Америки та їх роль у міжнародній торгівлі.

Рекомендована література:

Базова література для підготовки: [1], [5], [12], [14].

Допоміжна література для підготовки: [5], [7], [13], [1].

Практичне заняття №12

Тема: Інтеграційні процеси в Азійсько-Тихоокеанському регіоні

Зміст заняття

1. Особливості регіональної інтеграції країн Азії.
2. «Нові індустріальні країни» Азії та їх відмінності від НІС Латинської Америки.
3. Ключові інтеграційні угруповання Азійсько-Тихоокеанського регіону.

Методичні поради до проведення заняття

Слід чітко усвідомити особливості регіональної інтеграції країн Азії та їх роль у світовому господарстві. Дослідження еволюції становлення «нових індустріальних країн» надасть можливість зрозуміти яким чином відсталі на поатку століття за окремих причин країни Азії за досить короткий період досягли передових позицій у світовому господарстві та міжнародній торгівлі. Для показового усвідомлення таких процесів необхідно дослідити діяльність АСЕАН як ключового гравця в Азійсько-Тихоокеанському регіоні.

Контрольні питання

1. Які особливості регіональної інтеграції країн Азії?
2. В чому полягає особливість Азіатсько-Тихоокеанського економічного співробітництва?
3. Який шлях становлення «нових індустріальних країн» Азії та їх вплив на економіку регіону?

Рекомендована література:

Базова література для підготовки: [1], [7], [9], [14].

Допоміжна література для підготовки: [4], [7], [19], [20].

Практичне заняття №13-14

Тема: Інтеграційні процеси країн з перехідною економікою

Зміст заняття

1. Особливості зростання ролі міжнародної торгівлі на сучасному етапі розвитку суспільства.
2. Загальна характеристика факторів зростання міжнародного товарообігу.
3. Регіональна структуру (географічний розподіл) міжнародної торгівлі.
4. Структура світового товарообігу. Система показників розвитку міжнародної торгівлі.
5. Передумови та етапи міжнародної інтеграції країн з перехідною економікою.
6. Особливості інтеграційних угруповань країн з перехідною економікою та їх місце у сучасному світі.

Методичні поради до проведення заняття

Розпочинаючи практичне заняття, потрібно розглянути сутність міжнародної торгівлі як найбільш вагової, і в той же час найдавнішої, форми прояву міжнародних економічних відносин. Слід розглянути основні теорії міжнародної торгівлі, виявити схожі та відмінні риси цих теорій. Важливим є розгляд факторів, котрі спричинюють активізацію торгівельних відносин між країнами. Студентам слід проаналізувати регіональну структуру експорту та імпорту, а також товарну структуру міжнародної торгівлі. Слід обов'язково дослідити систему показників розвитку торгівлі, здобути практичні навички розв'язку задач. Бажаним є аналіз товарної та географічної структури міжнародної торгівлі України.

Особливий наголос слід зробити на інтеграційних процесах в країнах із перехідною економікою, до який відноситься і Україна. Зокрема, дослідити участь України в угрупованнях країн з перехідною економікою. Проаналізувати експортно-імпортні відносини з країнами регіону та їх товарну структуру. Визначити перспективи міжнародної інтеграції в регіоні в контексті сучасних світових викликів політичного та соціально-економічного характеру.

Контрольні питання

1. Що таке зовнішня та міжнародна торгівля? Яка різниця між ними?
2. Розкрити сутність політики вільної торгівлі та протекціоністської торгівельної політики.
3. Які основні інтеграції угруповання країн з перехідною економікою Ви можете назвати? Яка їх роль у світовій інтеграції?
4. Які країни є лідерами регіональної інтеграції Центральної та Східної Європи? Чому?
5. Які перспективи розвитку регіональної інтеграції країн з перехідною економікою?

Рекомендована література:

Базова література для підготовки: [2], [5], [8], [14].

Допоміжна література для підготовки: [3], [7], [13], [19].

Практичне заняття №15

Тема: Сутність та природа міжнародних організацій як суб'єктів міжнародних економічних відносин

Зміст заняття

1. Визначення та поява поняття міжнародних організацій.
2. Типологія міжнародних організацій. Економічні та неекономічні міжнародні організації.
3. Роль міжнародних організацій у регулюванні світового господарства.
4. ООН як найважливіша глобальна міжнародна організація.

Методичні поради до проведення заняття

Метою практичного заняття є усвідомлення та набуття знань щодо появи міжнародних організацій у світі. Важливим питанням в цьому є історичні передумови цього процесу на початку 20 ст. В контексті широкомасштабної діяльності численних міжнародних організацій у світі на сучасному етапі, для студентів необхідно засвоїти їх типологію для усвідомлення діяльності кожної. Дослідження структури, історії та діяльності ООН як найбільшої та найглобальнішої міжнародної організації в світі, що поєднує численні напрями регулювання як економічних, так і неекономічних процесів, надасть можливість вивчити багатосторонні процеси регулювання господарства та суспільства.

Контрольні питання

1. Якою була перша міжнародна організація в світі?
2. Які види міжнародних організацій Ви можете назвати?
3. Які основні цілі ООН?
4. Охарактеризуйте організаційну структуру ООН.

Рекомендована література:

Базова література для підготовки: [1], [7], [9], [14].

Допоміжна література для підготовки: [4], [7], [19], [20].

Практичне заняття №16-17

Тема: Особливості функціонування сучасних міжнародних організацій

Зміст заняття

1. Сутність і особливості тарифних та нетарифних методів державного регулювання зовнішньоторговельних відносин.

2. Діяльність міжнародних організацій, що регулюють міжнародну торгівлю.
3. Діяльність фінансово-кредитних організацій та їх вплив на економіки країн світу.

Методичні поради до проведення заняття

У рамках розгляду даної теми студентам слід дослідити сутність, механізми та різновиди державного регулювання міжнародної торгівлі. Бажано реалізувати порівняльний аналіз державного регулювання зовнішньоторгівельних відносин розвинутих країн, країн, що розвиваються, та країн із перехідною економікою.

Слід розглянути також технічні особливості реалізації політики протекціонізму та ліберальної торгівельної політики. Слід розглянути такі методи державного регулювання міжнародної торгівлі як ембарго, демпінг, ліцензування, квотування, субсидування, державні закупівлі, добровільне обмеження експорту. Цікавим для студентів може бути досвід використання різних інструментів державного регулювання міжнародної торгівлі України в періоди рецесії та зростання. В контексті цього, розглянути утворення та діяльність Світової організації торгівлі.

Важливими гравцями на світовому ринку сьогодні виступають міжнародні фінансово-кредитні організації, діяльність яких тісно пов'язана з національними економіками всіх країн світу. Для набуття студентами знань щодо цих організацій необхідно визначити які історичні події сприяли формуванню Міжнародного Валютного Фонду (МВФ), охарактеризуйте його організаційну структуру та механізм надання кредитів країнам. Крім того, варто розглянути також і іншу міжнародну організацію – Світовий Банк. Це дасть студентам уміння визначити специфіку, умови та результативність співпраці України із міжнародними фінансово-кредитними організаціями.

Методичні рекомендації для вирішення задач

Ефективний рівень митного захисту

Якщо врахувати, що тарифні ставки у всіх країнах диференційовані в залежності від того, які товари імпортуються, то особливого значення набуває визначення не *номінального* рівня тарифного захисту, а *ефективного*, тобто дійсного.

Ефективна ставка тарифу – реальний рівень митного обкладання кінцевих імпортованих товарів, обчислений з обліком мит, що накладаються на імпортовані проміжних товарів.

$$T_e = \frac{T_n - \alpha \cdot T_{im}}{1 - \alpha}, \text{ де}$$

T_e – ефективний рівень митного захисту;

T_n – номінальна ставка тарифу на кінцеву продукцію;

T_{im} – номінальна ставка тарифу на імпортовані частини і компоненти.

α - частка вартості імпортованих компонентів у вартості кінцевого продукту.

Причому,

- якщо у виробництві кінцевої продукції не використовуються імпортні компоненти ($\alpha=0$), ефективний рівень митного захисту дорівнює номінальному ($T_e=T_n$);
- якщо ставка митного тарифу на кінцеву продукцію і на імпортні компоненти однакова ($T_n=T_{im}$), то ефективний рівень митного захисту знову таки дорівнює номінальному ($T_e=T_n$);
- ставка ефективного рівня митного тарифу (T_e) зростає в міру збільшення частки імпортних компонентів у кінцевій продукції (збільшення коэф. α);
- ставка ефективного рівня митного тарифу (T_e) падає в міру росту тарифу на імпортні компоненти (T_{im}), вірно і протилежно;
- номінальна ставка тарифу може бути тільки позитивною, ефективна ставка може бути як позитивною, так і негативною у випадку, якщо тариф на імпортні компоненти значно перевершує тариф на кінцеву продукцію.

Індексні показники при оцінці ефективності зовнішньої торгівлі

Індексом називають відносний показник, який характеризує зміну величини якого-небудь явища (простого чи складного, що складається з порівнянних чи непорівнянних елементів) у часі чи просторі в порівнянні з будь-яким еталоном (нормативом, планом, прогнозом і т.д.).

Основним елементом індексного відношення є індексуєма величина.

Індексуєма величина – значення ознаки статистичної сукупності, зміна якої є об'єктом вивчення.

Оскільки об'єкти вивчення індексів дуже різноманітні, то вони широко застосовуються в практиці аналізу міжнародної торгівлі. Так, наприклад, у якості індексуємих величин можуть аналізуватися наступні показники:

Бюджетна ефективність – це співвідношення між валютним виторгом за експортну продукцію (ВЕ) і вартістю продукції у внутрішніх цінах (СЕ):

$$EB = VE / CE.$$

Економічна ефективність – це відношення вартості експортної продукції у внутрішніх цінах до витрат на її виробництво:

$$EE = CE / ZE.$$

Коефіцієнт віддачі коштів, вкладених в експортну продукцію - це відношення валютного виторгу за реалізовану експортну продукцію до величини середніх залишків оборотних коштів для виробництва експортної продукції:

$$DO_{(базис,звіт)} = BE / ЗСЕ.$$

Оборотність коштів, вкладених в експорт – це відношення значення внутрішньої вартості експортної продукції до величини середніх залишків оборотних коштів для виробництва експортної продукції:

$$n = CE / ЗСЕ.$$

Приклади вирішення задач

Дані про показники експортних операцій країни представлені в наступній таблиці

Показники	Умовні позначення	Базисний рік	Звітний рік
Валютний виторг за реалізовану експортну продукцію, млрд.грн.	BE	28,6	31,4
Внутрішня вартість експортної продукції, млрд.грн.	CE	26,4	29,9
Середні залишки оборотних коштів для виробництва експортної продукції, млрд.грн.	ЗСЕ	2,4	2,7

Необхідно обчислити:

- 1) коефіцієнт віддачі коштів, вкладених в експортну продукцію;
- 2) бюджетну ефективність експорту;
- 3) оборотність коштів, вкладених в експорт.

Рішення

- 1) Коефіцієнт віддачі коштів, вкладених в експортну продукцію:

$$DO_{(базис,звіт)} = BE / ЗСЕ, \quad I_{від} = K_{звіт} / K_{баз}$$

$$K_{баз} = 28,6 / 2,4 = 11,9 \text{ грн. на 1 грн.}; \quad K_{звіт} = 31,4 / 2,7 = 11,6 \text{ грн. на 1 грн.},$$

$I_R = 11,6 / 11,9 = 0,977$ чи 97,7, тобто віддача коштів, вкладених в експортну продукцію країни скоротилася на 2.3%.

- 2) Бюджетна ефективність експорту:

$$EB = BE / CE;$$

$$EB_0 = 28,6 / 26,4 = 1,083, \quad EB_1 = 31,4 / 29,9 = 1,050 \text{ грн. на 1 грн.}$$

$I_e = EB1/EB0 = 1,050/1,083 = 0,9697$ чи 97%, тобто знизилася на 3%.

3) Число оборотів коштів, вкладених в експорт:

$n = CE/3CE,$

$n0 = 26,4/2,4 = 11,0$ про., $n1 = 29,9/2,7 = 11,07$ про.

$I_n = n1/n0 = 11,7/11 = 1,0067$ чи 100,7%, тобто оборотність коштів, вкладених в експортну продукцію, підвищилася на 0,7%.

Задачі для самостійного вирішення

Задача 1. Ставка імпортного тарифу на телевізори складає 30%, на електронно-променевої трубки для телевізорів – 60%. Розрахувати ефективний рівень митного захисту, якщо вартість трубки складає 40%, 50% і 60% від вартості телевізора. Зробіть висновки.

Задача 2. Маються наступні дані про показники експортних операцій країни:

<i>Показники</i>	<i>Базисний рік</i>	<i>Звітний рік</i>
Валютний виторг за реалізовану експортну продукцію (млрд грн)	118,6	121,4
Внутрішня вартість експортної продукції (млрд грн)	96,4	109,9
Витрати на виробництво експортної продукції (млрд грн)	56,6	57,4
Середні залишки оборотних коштів для виробництва експортної продукції (млрд грн)	22,4	19,7

Використовуючи індексні показники в оцінці ефективності зовнішньої торгівлі визначити: а) повну ефективність експорту; б) бюджетну ефективність експорту; в) оборотність коштів, вкладених в експорт. Зробіть висновки.

Контрольні питання

1. Яку роль відіграє мито у міжнародній торгівлі?
2. У чому полягають функції імпортного та експортного тарифів?
3. В чому відмінність між інтеграційними угрупованнями та міжнародними організаціями?
4. Яку роль відіграє ОБСЄ у вирішенні конфліктних ситуацій?
5. На яких умовах МВФ надає кредити?
6. Які цілі, принципи та функції Світового Банку?
7. Яка історія співробітництва України з міжнародними фінансово-кредитними організаціями?

Рекомендована література:

Базова література для підготовки: [3], [5], [6], [13].

Допоміжна література для підготовки: [7], [8], [11], [12], [20].

Практичне заняття №18

Тема: Модульна контрольна робота

Зміст заняття

Контрольна робота для студентів денного відділення виконується наприкінці прочитаного курсу для перевірки залишкових знань по предмету «Міжнародні економічні відносини».

Методичні поради до проведення заняття

Контрольна робота пишеться на практичному занятті упродовж 80 хвилин. Варіанти завдань роздаються викладачем довільно для підвищення рівня вірогідності знань, що перевіряються. Причому, для виконання першого завдання в кожному варіанті студенту дозволяється користатися довідковою літературою. Оцінка контрольної роботи здійснюється за наступною схемою: теоретичні питання – по 2 бали, задачі – по 2 бали, тестові завдання – по 0,25 балів. Максимальна кількість набраних балів - 20. Одним із критеріїв допуску до здачі заліку є успішне написання контрольної роботи (кількість набраних балів - не менш 10).

Модульна контрольна робота складається з теоретичних питань дисципліни, тестових завдань та розв'язку задач, які були опрацьовані протягом семестру на практичних заняттях чи самостійному опрацюванні.

IV. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

РОЗДІЛ 1. СВІТОВА ЕКОНОМІКА ТА МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

Тема 1. Сутність, форми та передумови виникнення міжнародних економічних відносин

Питання для самоперевірки знань:

1. Розкрити сутність світового господарства у вузькому та розширеному змісті.
2. Чим відрізняється поняття «світове господарство» від поняття «міжнародні економічні відносини»?
3. У яких формах реалізуються міжнародні економічні відносини? Охарактеризуйте їх.
4. Охарактеризуйте основних суб'єктів міжнародних економічних відносин.
5. Поясніть роль ресурсів в організації виробництва. Охарактеризуйте різні види ресурсів.
6. Встановіть відповідність між видом ресурсів, його ціною та фактором виробництва.
7. Наведіть класифікаційні ознаки поділу факторів виробництва.
8. Наведіть приклад факторів виробництва за походженням та ступенем спеціалізації.
9. Поясніть основні передумови розвитку міжнародних економічних відносин.
10. Перелічіть основні фактори, що стимулюють розвиток міжнародних економічних відносин.
11. Розкрийте сутність та роль міжнародної спеціалізації виробництва.
12. В чому полягає міжнародне кооперування виробництва?
13. Науково-технічне співробітництво як форма міжнародних економічних відносин.
14. Дослідіть спеціалізацію розвинутих країн на високотехнологічних товарах.

Тестові завдання

1. Світова економіка - це:

- а) частину ринку країни, що орієнтується на іноземних покупців;
- б) частина національних ринків, яка безпосередньо пов'язана із закордонними ринками;
- в) сфера стійких товарно-грошових відносин між країнами, заснованих на міжнародному поділі праці та русі факторів виробництва;

2. Міжнародна економіка - це:

- а) частину ринку країни, що орієнтується на іноземних покупців;
- б) частина національних ринків, яка безпосередньо пов'язана із закордонними ринками;
- в) сфера стійких товарно-грошових відносин між країнами, заснованих на міжнародному поділі праці та русі факторів виробництва;

3. У країнах Східної і Південно-Східної Азії перевагою є:

- а) природні ресурси;
- б) людські ресурси;
- в) капітальні ресурси;
- г) технологічні ресурси.

4. Розподіліть відповідний вид ціни на фактори виробництва: рента, банківський відсоток, зарплата, вартість нематеріальних активів.

Фактор	Ціна
1. Праця	
2. Технології	
3. Капітал	
4. Земля	

5. Фактори виробництва за походженням поділяються на:

- а) основні, розвинені;
- б) загальні, спеціальні;
- в) первинні, набуті;

6. Фактори виробництва за ступенем спеціалізації поділяються на:

- а) основні, розвинені;

- б) загальні, спеціальні;
- в) первинні, вторинні;

7. Ресурси, придбані країною в результаті інтенсивних пошуків і капіталовкладень, відносяться до групи:

- а) розвинені ресурси;
- б) основні ресурси;
- в) спеціальні ресурси;
- г) загальні ресурси.

8. Скільки існує форм міжнародних економічних відносин:

- а) 4;
- б) 5;
- в) 6;
- г) 7.

9. Суб'єктами світової економіки є:

- а) національні економіки та ТНК;
- б) міжнародні організації та інтеграційні об'єднання;
- в) всі відповіді вірні.
- г) всі відповіді невірні.

10. До глобальних проблем людства відносяться:

- а) екологічні, демографічні;
- б) соціальні, проблеми нерівності;
- в) проблеми тероризму;
- г) всі відповіді вірні.

11. Міжнародна спеціалізація виробництва - це:

- а) заснований на міжнародному поділі праці (МРТ) стійкий обмін між країнами товарами, послугами, технологіями;
- б) заснована на міжнародному поділі праці (МРТ) спеціалізація країн на конкретному виді товарів чи послуг;
- в) здатність з найменшими витратами на основі наявних у країні ресурсів задовольняти всі свої потреби.

12. Вкажіть типи міжнародного поділу праці (МРТ):

- а) галузеве, предметне, технологічне;
- б) загальне, приватне, одиничне;
- в) галузеве, одиничне;
- г) спільне, предметне.

13. Міжнародна кооперація виробництва - це:

- а) заснований на міжнародному поділі праці (МРТ) стійкий обмін між країнами товарами, послугами, технологіями;
- б) заснована на міжнародному поділі праці (МРТ) спеціалізація країн на конкретному виді товарів чи послуг;
- в) здатність з найменшими витратами на основі наявних у країні ресурсів задовольняти всі свої потреби.

14. Міжнародна кооперація виробництва охоплює такі сфери, як:

- а) передача ліцензій і використання власності;
- б) погодження за технологічними процесами, технічного рівня і якості продукції, будівельним і монтажним роботам, модернізації кооперуючихся підприємств;
- в) вдосконалення управління виробництвом, стандартизація, уніфікація, сертифікація та розподіл виробничих програм;
- г) всі відповіді вірні.

15. Міжнародна спеціалізація країн розділяється по:

- а) виробництва готової продукції, деталей, вузлів;
- б) технологічного виробництва;
- в) виробництва готової продукції; деталей і вузлів; технологічного виробництва.

Тема 2. Еволюція розвитку міжнародних економічних відносин

Питання для самоперевірки знань:

1. Висвітліть сутність міжнародних торговельних зв'язків держав стародавнього світу.
2. В чому особливість економічних відносин епохи феодалізму?
3. Охарактеризуйте сутність епохи Великих географічних відкриттів та їх вплив на розвиток міжнародних економічних відносин.
4. Вкажіть переваги і обмеження зовнішньої торгівлі періоду первісного нагромадження капіталу.
5. Охарактеризуйте основні ознаки епохи первісного нагромадження капіталу.
6. Висвітліть особливості нового періоду розвитку економічних зв'язків.
7. Поясніть як поглиблюється міжнародний поділ праці у постколоніальний період розвитку світу господарських зв'язків.
8. Прослідкуйте розвиток та становлення валютно-фінансових відносин та їх значимості у формуванні міжнародних економічних відносин.
9. В чому особливість світогосподарських зв'язків в найновіший період?
10. Встановіть причини та актуальність розвитку міжнародних інтеграційних процесів у системі міжнародних економічних відносин.
11. Дослідіть зовнішньоекономічні зв'язки Київської Русі та Гетьманської держави.
12. Поясніть як змінились міжнародні економічні зв'язки у найновіший період з розпадом соціалістичної системи.

Тестові завдання

1. Кару – це:

- а) община факторій, об'єднання, яке виступало посередником у міждержавному обміні за часів Античної Греції та Риму;
- б) торговельний посередник за часів Великих географічних відкриттів;
- в) службова особа або торговельний агент палацу чи храму за часів Античної Греції та Риму;
- г) правильна відповідь відсутня.

2. Одним із видом міждержавної торгівлі за часів Стародавнього світу була:

- а) міжнародна торгівля;

- б) транзитна торгівля;
- в) реекспортний тип;
- г) торгівля відсутня.

3. Історично першою світовою валютною системою є:

- а) Паризька;
- б) Ямайська;
- в) Бреттон-Вудська;
- г) правильна відповідь відсутня.

4. Який вид торгівлі переважав в Стародавній Греції та Римі:

- а) зовнішня;
- б) внутрішня;
- в) в) торгівля відсутня;
- г) правильна відповідь відсутня.

5. Яка країна від середини XVII до середини XX століття була світовим лідером у виробництві залізничного устаткування, парових котлів, виробів хімічної промисловості:

- а) Австро-Угорщина;
- б) Великобританія;
- в) в) Німеччина;
- г) Росія.

6. Найбільшими експортерами позичкового капіталу у XIX-XX ст. були такі країни:

- а) Росія, Японія, США, Австро-Угорщина;
- б) Великобританія, Росія, Канада, Єгипет;
- в) в) Великобританія, Франція, Німеччина, Бельгія, Швейцарія;
- г) Іспанія, США, Австро-Угорщина;

7. Зародження експортно-імпоротної торгівлі відбулося в:

- а) Вавілонії;
- б) Римі;
- в) Китаї;
- г) Лісабоні.

8. Основними соціально-економічними наслідками Великих географічних відкриттів є:

- а) зміцнення позицій міської і сільської буржуазії;
- б) посилення нових тенденцій в економічній політиці європейського абсолютизму;
- в) формування колоніальної системи;
- г) всі відповіді вірні.

9. На початку XXI ст. у сільському, лісовому і рибному господарстві країн із середнім рівнем економічного розвитку залишалося працювати:

- а) менш як 10 % працездатного населення;
- б) 15-25 % працездатного населення;
- в) 50-70 % працездатного населення;
- г) більш як 80 % працездатного населення.

10. У тезі «Особливість _____ на рубежі 19 – 20 століть полягала в тому, що, як правило, вона формувалася на сімейно-династійній основі. В США, наприклад, олігархія трималася на таких сімействах як Рокфеллери, Мюллери, Дюбони. У Великобританії: Ротшільди, Шредери. В Німеччині панували Сіменси, Тіссони.», упущено слово:

- а) транснаціональна компанія;
- б) міжнародна організація;
- в) фінансова олігархія;
- г) інфраструктура.

11. Тамкару – це:

- а) об'єднання, яке виступало посередником у міждержавному обміні за часів Античної Греції та Риму;
- б) торговельний посередник за часів Великих географічних відкриттів;
- в) службова особа або торговельний агент палацу чи храму за часів Античної Греції та Риму;
- г) правильна відповідь відсутня.

12. У 1976 році почала діяти така світова валютна система:

- а) Паризька;
- б) Ямайська;
- в) Бреттон-Вудська;
- г) правильна відповідь відсутня.

13. Який вид торгівлі переважав в Стародавній Греції та Римі:

- а) зовнішня;
- б) внутрішня;
- в) торгівля відсутня;
- г) транзитна.

14. Яка країна від середини XVII до середини XX століття була світовим лідером у виробництві устаткування, машин, чорних металів:

- а) Австро-Угорщина;
- б) Великобританія;
- в) Франція;
- г) Німеччина.

15. Найбільшими експортерами позичкового капіталу у XIX-XX ст. були такі країни:

- а) Росія, США;
- б) Великобританія, Росія, Канада, Єгипет;
- в) Китай, Канада, Іспанія, Греція;
- г) Великобританія, Китай, Єгипет.

16. Для виникнення й розвитку капіталістичного виробництва необхідні такі умови:

- а) наявність багатьох бідних людей, юридично вільних, але позбавлених засобів виробництва та існування і змушених найматися на роботу до капіталіста;
- б) нагромадження в руках невеликого числа людей значного грошового багатства, необхідного для створення та ведення капіталістичного підприємства;
- в) наявність багатьох багатих людей, котрі мають у розпорядженні засоби виробництва та бажають їх перепродати;
- г) відповідь а та б.

17. «Майстернею світу» від XVIII до першої половини XX століття вважалася:

- а) Великобританія;
- б) Австро-Угорщина;
- в) Фінляндія;
- г) Німеччина.

18. На початку XXI ст. у сільському, лісовому і рибному господарстві економічно розвинутих країн залишалося працювати:

- а) менш як 10 % працездатного населення;
- б) більш як 15 % працездатного населення;
- в) менш як 1 % працездатного населення;
- г) більш як 25 % працездатного населення.

19. У тезі «Головну відповідальність за розвиток "_____» несуть, звичайно, економічно розвинуті країни, на які припадає лише 20 % населення Землі і майже 80 % споживаних людством природних ресурсів», упущено слово(:

- а) екологічної ситуації;
- б) соціальних хвороб;
- в) демографічного вибуху;
- г) сфери ІТ.

20. Головною відмінною ознакою епохи первісного нагромадження капіталу є:

- а) паралельно з торговим капіталом у цей період розвивався позичковий, або банківський, капітал, який прийшов на зміну середньовічному лихварству;
- б) розвиток торгівлі привів до змін у сфері виробництва — як сільськогосподарського, так і промислового;
- в) розвиток товарно-грошових відносин, становлення ринкової економіки, яка наклала відбиток на всі сторони суспільного життя того часу;
- г) всі відповіді вірні.

Тема 3. Особливості розвитку України та її місце в системі міжнародних економічних відносин

Питання для самоперевірки знань:

1. Які етапи становлення економіки України у ХХ-ХХІ ст. можна виокремити?
2. Охарактеризуйте період стагнації 1950-1960 рр. в Україні? Чи є якісь спільні риси із подальшим періодом стагнації 2008-2013 рр.?
3. Які проблеми економічної системи України 1970-1980 рр. можна виокремити?
4. Охарактеризуйте період світової кризи, стагнації та рецесії 2008-2013 рр. в економіці України.
5. Охарактеризуйте період з 2013 р. до сьогоднішнього, що ознаменувався періодом кризи та військового конфлікту, «гібридної війни» в Україні.
6. Зазначте основні економіко-географічні показники України.
7. В чому полягає проблема самоідентифікації українців під час становлення державного устрою?
8. Якою є сформована у 1993 р. банківська система України?
9. Які тенденції мав показник ВВП України та зовнішній борг у середині 1990-х років? Чому?
10. Визначте місце України в міжнародних рейтингах та індексах.
11. Охарактеризуйте сутність та особливості тарифних методів державного регулювання зовнішньоторговельних відносин України.
12. Розкрийте сутність політики вільної торгівлі та протекціоністської торгівельної політики.
13. Яку роль відіграє мито у міжнародній торгівлі?
14. У чому полягає сутність нетарифних інструментів регулювання міжнародної торгівлі?
15. Визначте проблеми міжнародної трудової міграції і ринку робочої сили в Україні.

Тестові завдання

1. Національний ринок - це:

- а) внутрішній ринок країни, частина якого орієнтується на іноземних покупців;
- б) частину внутрішнього ринку, безпосередньо пов'язана з закордонними ринками;

в) форма господарського спілкування, при якій все призначене для продажу збувається самими виробниками усередині країни.

2. Закон України, який встановлює перелік ставок митних зборів, називається:

- а) Гармонізованої системи опису та кодування;
- б) Митне регулювання та оподаткування;
- в) Єдиний митний тариф;
- г) Митний Кодекс України.

3. Політика вільної торгівлі передбачає:

- а) мінімальне державне втручання в зовнішню торгівлю;
- б) захист внутрішнього ринку від іноземної конкуренції;
- в) регулювання торгівлі міжнародними угодами.

4. Залежно від об'єкта справляння, мита бувають:

- а) імпорتنі, експортні, транзитні;
- б) адвалорні, специфічні, змішані;
- в) одиничні, багаторазові, спільні.

5. Функції імпортного тарифу:

- а) захист внутрішнього ринку;
- б) сприяння розвитку і на $\neg$ сищенних ринку;
- в) поповнення дохідної частини державного бюджету;
- г) підтримання порівнянності світових і внутрішніх цін.
- д) всі відповіді вірні.

6. Ембарго - це:

- а) заборона імпорту / експорту товару у відкритій чи завуальованій формі;
- б) обмеження імпорту / експорту товару певною кількістю або сумою на певний час;
- в) спеціальний дозвіл на ввезення / вивезення певних товарів протягом певного часу.

7. В Україні сталося непередбачене різке коливання курсів валют, виробники встановили ціни нижчі експортних. Це називається:

- а) навмисний демпінг;
- б) зворотний демпінг;
- в) національний режим.

8. Держава повертає попередньо оплачені митні збори національної фірми-експортеру соняшникової олії. Це називається:

- А) непряма субсидія;
- Б) експортна субсидія;
- В) національний режим.

9. У 1918 р. Україна була найбільшим виробником:

- а) пшениці та цукру у світі;
- б) російського антрациту;
- в) російського вугілля та сталі;
- г) всі відповіді вірні.

10. Нераціональність і безперспективність економічної системи України 1970-1980 рр. зумовили виникнення ряду комплексних проблем, зокрема:

- а) відставання галузей легкої та харчової промисловості;
- б) відставання галузей добувної промисловості;
- в) відставання галузей переробної промисловості.

11. Найбільше падіння показників ВВП в Україні відбувалося у період:

- а) перебудови;
- б) гібридної війни;
- в) системної кризи.

12. У період гіперінфляції в Україні, показник інфляції сягнув:

- а) 2000%;
- б) 10000%;
- в) 100000%.

13. Українська гривня як національна валюта була введена у:

- а) 1991 р.
- б) 1992 р.
- в) 1996 р.

14. Банківська система України є:

- а) однорівневою;
- б) дворівневою;
- в) трирівневою.

15. Рада Міністрів ЄС офіційно визнала Україну країною з ринковою економікою у:

- а) 2000 р.;
- б) 2005 р.;
- в) 2015 р.

Тема 4. Показники економічного розвитку: система національних рахунків та платіжний баланс

Питання для самоперевірки знань:

1. Охарактеризуйте сутність та основні риси системи національних рахунків.
2. В чому особливість моделі загальної рівноваги?
3. Поясніть особливості розрахунку макроекономічних показників у системі національних рахівництв.
4. Розрахуйте, використовуючи систему національних рахівництв, основні макроекономічні показники України.
5. Історія створення системи національних рахунків.
6. Підходи до визначення ВВП країни за різними ситемами рахівництв.
7. Виявити кризові явища у платіжному балансі країни.
8. Які вчені-економісти зробили внесок у створення системи національних рахунків?
9. Які етапи розвитку систем обчислення макроекономічних показників на території України?
10. Що таке паритет купівельної спроможності?
11. Чим відрізняється номінальний ВВП від ВВП за паритетом купівельної спроможності?
12. Які країни світу є передовими у рейтингу за ВВП?
13. Що таке платіжний баланс країни?
14. В чому полягає принцип пожвійного запису у платіжному балансі?
15. Охарактеризуйте структуру платіжного балансу країни. Які групи операцій включені до нього?

Тестові завдання

1. Система національних рахунків (СНР) є засобом для:

- а) складання макроекономічної звітності;
- б) аналізу поточної економічної ситуації в країні;
- в) розробці прогнозів економічного розвитку;
- г) всі відповіді вірні.

2. СНР заснована на:

- а) синергетичному ефекті;

- б) моделі загальної рівноваги;
- в) валовому внутрішньому продукті;
- г) міжнародному поділі праці.

3. Модель загальної рівноваги виглядає таким чином:

- а) Виробництво = Споживання;
- б) Виробництво всередині країни + Імпорт = Попит + Інвестиції + Експорт;
- в) Пропозиція товарів і послуг = Попит на ці товари і послуги;
- г) всі відповіді вірні.

4. Вкажіть типи інституційних одиниць в СНР:

- а) фізичні та юридичні особи;
- б) держави і ТНК;
- в) резиденти і нерезиденти країни;

5. Валовий внутрішній продукт (ВВП) - це:

- а) додана вартість, вироблена резидентами всередині країни;
- б) різниця вартісних обсягів експорту та імпорту;
- в) витрати резидентів на вітчизняні та іноземні товари і послуги;
- г) сума доданої вартості, виробленої всередині країни, і чистого факторного доходу з-за кордону.

6. За історичною хронологією, ВВП є нововведенням:

- а) 1920-х рр.;
- б) періоду Другої Світової війни;
- в) 1970-х рр.

7. Першим вченим-економістом, який зробив систематичні спроби вимірювати економіку був:

- а) Вілльям Петті
- б) Колін Кларк;
- в) Саймон Кузнець.

8. В СРСР для вимірювання економіки використовувалась:

- а) система національних рахунків США;

- б) європейська система національних рахунків;
- в) баланс народного господарства.

9. Аналогом ВВП у СРСР був:

- а) національний дохід;
- б) сукупний суспільний продукт;
- в) національний баланс.

10. ВВП за доходами – це:

- а) сума всіх витрат на придбання загального обсягу продукції, виробленої в поточному році;
- б) заробітна плата найманих працівників + прибуток фірм і корпорацій;
- в) сума доходів, отриманих у країні від виробництва продукції в поточному році.

11. ВВП за витратами – це:

- а) сума всіх витрат на придбання загального обсягу продукції, виробленої в поточному році;
- б) заробітна плата найманих працівників + прибуток фірм і корпорацій;
- в) сума доходів, отриманих у країні від виробництва продукції в поточному році.

12. Співвідношення двох або декількох грошових одиниць, яке встановлюється за купівельною спроможністю кожної з них щодо певного набору товарів і послуг – це:

- а) валовий внутрішній продукт;
- б) паритет купівельної спроможності;
- в) платіжний баланс.

13. Зовнішньоекономічні зв'язки окремої країни можна поділити на такі групи відповідно до структури платіжного балансу:

- а) торгівля товарами і торгівля послугами;
- б) фінансові та інвестиційні операції;
- в) обидві відповіді вірні.

14. Статистичний запис усіх економічних угод або зобов'язань, протягом певного часу між резидентами даної країни і резидентами інших країн світу – це:

- а) система національних рахунків;
- б) платіжний баланс;
- в) валовий національний продукт.

15. У платіжному балансі використовується принцип:

- а) подвійного запису;
- б) макроекономічної рівноваги;
- в) рівноваги попиту і пропозиції.

РОЗДІЛ 2. СТРУКТУРА СИСТЕМИ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

Тема 5. Структура світової економіки

Питання для самоперевірки знань:

1. Поясніть регіональний принцип групування і головні регіональні групи країн світу.
2. Назвіть типи країн за рівнем соціально-економічного розвитку.
3. Назвіть концепції системних реформ країн із перехідною економікою.
4. Охарактеризуйте напрямки системних реформ країн із перехідною економікою.
5. В чому полягають вихідні умови перед початком реформ в різних країнах з перехідною економікою.
6. Структура міжнародних економічних відносин на основі рейтингу країн світу за ВВП.
7. Дослідіть рейтинги країн світу – їх методику розрахунку та місця передових країн світу та України.
8. Які країни мають найбільший ВВП на душу населення? До якої групи країн вони відносяться?
9. Які країни мають найнижчий ВВП на душу населення? До якої групи країн вони відносяться?
10. Які причини притаманного сьогодні розподілу ВВП на душу населення між країнами?
11. Що таке глобальна піраміда багатства?
12. Які критерії поділу країн на відповідні групи у структурі світової економіки?
13. За якими основними економічними рейтингами здійснюється порівняння країн світу?
14. Обиріть три світові рейтинги країн та прослідкуйте місце України в них за останні 10 років.

Тестові завдання

1. Види соціально-економічних моделей розвинутих країн:

- а) американська, західноєвропейська, японська;
- б) американська, європейська, китайська;
- в) американська, західноєвропейська, соціалістична;

2. До первинного сектору економіки відноситься:

- а) сільське господарство і промисловість;
- б) сільське, лісове та рибне господарство;
- в) промисловість;

3. Головний сектор економіки розвинутих країн:

- а) первинний;
- б) вторинний;
- в) третинний;

4. Основна мета країн з перехідною економікою:

- а) побудова сучасної ринкової економіки;
- б) підвищення рівня життя населення;
- в) подолання колоніальної залежності;

5. Вкажіть країни з перехідною економікою:

- а) Чехія, Румунія, Литва, Швеція;
- б) Польща, Латвія, Литва, Грузія;
- в) Бельгія, Естонія, Латвія, Литва;

6. Країни, що використовують концепцію найбільш радикальних системних реформ:

- а) Білорусія, Туркменістан, Узбекистан, Таджикистан;
- б) Польща, Чехія, Словаччина, Угорщина, країни Балтії;
- в) Болгарія, Румунія, Україна, Казахстан;

7. Лідером світової економіки у XVIII ст. була країна:

- а) Нідерланди;
- б) Великобританія;
- в) Франція;

г) США.

8. Лідером світової економіки у XX ст. була країна:

- а) Нідерланди;
- б) Великобританія;
- в) Франція;
- г) США.

9. Вкажіть країну, яка мала найбільші колоніальні володіння в світі:

- а) Франція;
- б) Великобританія;
- в) Німеччина;
- г) США.

10. У XIX ст. Великобританія була лідером світової економіки. Що було причиною її успіху?

- а) забезпечувала 1/10 світової виплавки сталі;
- б) виробляла 15% всього чавуну в світі;
- в) Лондон - фінансова столиця світу;
- г) всі відповіді вірні.

11. Джон Рокфеллер був засновником першої компанії з переробки нафти під назвою:

- а) British Petroleum;
- б) Standard Oil;
- в) Lukoil;
- г) Exxon.

12. В якому році Генрі Форд ввів в експлуатацію стрічковий конвеєр, що стало проривом в галузі автомобілебудування?

- а) 1900;
- б) 1905;
- в) 1913;
- г) 1918.

13. Вкажіть країну з найбільшою в світі територією:

- а) Росія;
- б) Канада;
- в) США;
- г) Китай.

14. Вкажіть країни з найбільшими територіями:

- а) Росія, Канада, США;
- б) Росія, Канада, Китай;
- в) Росія, США, Китай.

15. Вкажіть країни з найбільшою чисельністю населення:

- а) Китай; Індія; США;
- б) Китай; Індія; Росія;
- в) Китай; США; Росія.

Тема 6. Характеристика та особливості функціонування розвинутих країн світу

Питання для самоперевірки знань:

1. Охарактеризуйте соціально-економічні моделі розвинутих країн.
2. Наведіть характерні риси, що притаманні розвинутих країн.
3. На які умовні групи розділяються розвинуті країни за рівнем їх розвитку?
4. Які найважливіші риси постіндустріальної економіки?
5. Проаналізуйте основні макроекономічні показники розвинутих країн.
6. Дослідіть інноваційну складову розвитку розвинутих країн.
7. Технологічні уклади та рівень розвитку країн.
8. Що таке капіталізм? Дослідіть основні етапи його розвитку.
9. Наведіть передумови становлення Великобританії як розвинутої країни світу.
10. Наведіть передумови становлення Японії як розвинутої країни світу.
11. Що таке Цілі сталого розвитку?
12. Що таке постринкова економіка?
13. Що входить до реального сектору економіки?

14. Які співвідношення секторів економіки мають розвинуті країни світу?

15. Яка країна світу має найбільші золотовалютні резерви? Хто входить до першої десятки передових країн за запасами?

Тестові завдання

1. Скільки країн входить до групи розвинутих країн?

- а) 13 держав;
- б) 23 держави;
- в) 43 держави;

2. До розвинутих країн відносяться:

- а) Бельгія, Канада, Туреччина;
- б) США, Канада, Великобританія;
- в) Великобританія, Китай, Росія;

3. Країни, що розвиваються, мають також назву:

- а) країни третього світу;
- б) країни з перехідною економікою;
- в) країни «золотого мільярда»;

4. Дохід 475 найбагатших людей світу більше, ніж дохід:

- а) 1/3 капіталів всього людства;
- б) 1/2 капіталів всього людства;
- в) майже всього капіталу людства;

5. Зони впливу тріади об'єднань у світовій економіці:

- а) Латинська Америка; Африка, Центр. і Сх. Європа; Сх., Пд.-Сх. Азія; Австралія;
- б) Африка; Близький Схід; Австралія; Східна Азія;
- в) Латинська Америка; Африка, Центр. і Сх. Європа; Сх., Пд.-Сх. Азія;

6. Вкажіть країни, які входять до ЄС з групи «розвинуті країни» за методикою ООН:

- а) Німеччина; Франція; Греція; Канада; Норвегія; Ірландія;

- б) Норвегія; Ірландія; Ісландія; Нідерланди; Великобританія;
- в) Німеччина; Франція; Греція; Іспанія; Португалія; Данія;

7. Згідно Маастрихтських критеріїв, дефіцит державного бюджету країни не повинен перевищувати _____ % ВВП:

- а) 1,5;
- б) 2;
- в) 2,5;
- г) 3.

8. Згідно Маастрихтських критеріїв, державний борг країни повинен бути меншим за _____ % ВВП:

- а) 30;
- б) 40;
- в) 50;
- г) 60.

9. Яка країна має найбільші золотовалютні резерви у світі?

- а) КНР;
- б) США;
- в) Індія;
- г) Росія.

10. Капіталізм зародився у:

- а) XVI ст.;
- б) XIX ст.;
- в) XX ст.

11. Що сприяло прискореному та стабільному зростанню економік країн Європи, що остали називатися розвинутими:

- а) нові торгові шляхи;
- б) відкритий доступ до нових ресурсів;
- в) наявність колоній;
- г) всі відповіді вірні.

12. Цілі сталого розвитку розроблені та прийняті:

- а) Європейською Комісією;
- б) Генеральною Асамблеєю ООН;
- в) Міжнародним Валютним Фондом.

13. *Перехід від постіндустріальної стадії розвитку суспільства до 7-го технологічного укладу називається:*

- а) постринкова економіка;
- б) постіндустріальна економіка;
- в) постсоціалістична економіка.

14. *У фінансовому секторі США та Великобританії домінують:*

- а) власний прибуток і банківські кредити;
- б) цінні папери і фондовий ринок;
- в) банківські активи і банківська система.

15. *У фінансовому секторі розвинутих країн Європи домінують:*

- а) власний прибуток і банківські кредити;
- б) цінні папери і фондовий ринок;
- в) банківські активи і банківська система.

Тема 7. Характеристика та особливості функціонування країн, що розвиваються

Питання для самоперевірки знань:

1. Які відмінності між розвинутими і країнами, що розвиваються?
2. Які макроекономічні закономірності притаманні країнам, що розвиваються?
3. Вкажіть стратегічні напрями та причини відсталості країн, що розвиваються.
4. Приведіть типологію країн, що розвиваються.
5. Розкрийте сутність та орієнтири розвитку нових індустріальних країн.
6. Охарактеризуйте проблему ліквідації економічної відсталості і неоколоніальної залежності країн, що розвиваються.
7. Охарактеризуйте розвиток нових індустріальних країн.
8. Визначте відмінності у становленні нових індустріальних країн Азії та Латинської Америки.
9. Які основні причини існування міжнародної трудової міграції?
10. Охарактеризуйте сучасні ознаки міжнародної трудової міграції.

Тестові завдання

1. До «відносно благополучним» країнам відносяться:

- а) країни-експортери енергоресурсів і офшорні зони;
- б) країни-експортери енергоресурсів, країни - туристичні і фінансові центри;
- в) країни - туристичні і фінансові центри;

2. До Нових індустріальних країн (НІК) Латинської Америки належать:

- а) Мексика, Бразилія, Венесуела, Уругвай;
- б) Мексика, Бразилія, Аргентина;
- в) Мексика, Бразилія, Аргентина, Чилі;

3. Зовнішнім фактором економічного зростання НІК Латинської Америки є те, що вони:

- а) ринок збуту продукції американських ТНК і сфера вкладень їх інвестицій;
- б) сфера особливих інтересів японських ТНК;

в) регіон дії програми розвитку Міжнародного Валютного Фонду;

4. До НІК Південно-Східної Азії відносяться:

- а) Таїланд, Тайвань, Сінгапур, Гонконг;
- б) Південна Корея, Північна Корея, Сінгапур;
- в) Південна Корея, Сінгапур, Гонконг, Тайвань;

5. Етапи моделі економічного розвитку країн НІК:

- а) розвиток імпортоно орієнтованих, орієнтування на розвиток наукоємних галузей;
- б) розвиток імпортозамінних галузей; створення експортоорієнтованих галузей;
- в) розвиток імпортозамінних галузей; створення експортоорієнтованих галузей; орієнтація на розвиток наукоємних галузей.

6. Яка сумарна площа, що займає Індія, Пакистан, Індонезія:

- а) близько 3 млн кв.км;
- б) більше 6 млн.кв.км;
- в) менше 5 млн кв.км;

7. До економічних причин міграції відносять:

- а) політико-правові та воєнні фактори;
- б) етнічні та соціальні особливості життя в інших країнах;
- в) стабільний і порівняно високий рівень заробітної плати в основних імміграційних центрах, порівняно вищий технічний рівень умов праці в країнах імміграції;
- г) стрімкий ріст кількості населення планети.

8. Для країни-експортера робочої сили характерні такі позитивні риси:

- а) поповнення бюджету країни за рахунок грошей, які переказують трансферами, емігранти вкладають інвестиції в економіку своєї країни;
- б) відтік кваліфікованої робочої сили веде до зниження технологічного потенціалу країни, її наукового та культурного рівня;
- в) скорочення чисельності населення, масовий відплив інтелектуальних кадрів;

г) економія витрат на освітню сферу.

9. Для країни-імпортера робочої сили характерні такі позитивні риси:

- а) отримання дешевої робочої сили для шкідливої і важкої роботи, підвищення конкурентоспроможності товарів за рахунок зниження витрат виробництва;
- б) відтік кваліфікованої робочої сили веде до зниження технологічного потенціалу країни, її наукового та культурного рівня;
- в) скорочення чисельності населення;
- г) емігранти вкладають інвестиції в економіку своєї країни.

10. Країни, що розвиваються, мають також назву:

- а) країни третього світу;
- б) країни з перехідною економікою;
- в) країни «золотого мільярда»;
- г) соціалістичні країни.

11. Характерною рисою економіки більшості африканських країн є:

- а) міжукладність;
- б) переважання одного укладу;
- в) багатокладність.

12. До країн із швидким зростання чисельності населення відносять більшість країн:

- а) Африки;
- б) Центральної Європи;
- в) Східної Азії.

13. В чому полягає унікальність Китаю як країни, що розвивається:

- а) поєднання ринкової і керованої економік;
- б) командно-адміністративні методи організації та управління господарством;
- в) побудова західної моделі ринкової економіки.

14. У Сінгапурі благополуччя забезпечується:

- а) жорстким законом і капіталом іноземців;
- б) найвищим показником частки молодих бізнесменів;
- в) розвиток приватного бізнесу та ініціативність жителів.

15. Групі країн, що розвиваються, попри найвищий розвиток заважає наявність:

- а) 1,5 млрд. бідних людей поза сучасною цивілізацією;
- б) 1,5 млн. бідних людей поза сучасною цивілізацією;
- в) 3 млрд. бідних людей поза сучасною цивілізацією.

РОЗДІЛ 3. МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІЧНА ІНТЕГРАЦІЯ

Тема 8. Сутність, передумови, цілі та форми міжнародної економічної інтеграції

Питання для самоперевірки знань:

1. Охарактеризуйте сутність, цілі і значення міжнародної економічної інтеграції.
2. Охарактеризуйте головних учасників й організаторів процесу економічної інтеграції, його сучасні особливості.
3. Проаналізуйте передумови і фактори розвитку міжнародної економічної інтеграції.
4. Дослідіть форми економічної інтеграції.
5. Проаналізуйте економічні ефекти інтеграції.
6. Проаналізуйте регіональні інтеграційні об'єднання економічно розвинутих країн.
7. Розкрийте зміст різних теоретичних поглядів на розвиток економічної інтеграції.
8. Розкрийте сутність критеріїв Світового банку для оцінки інтеграційного угруповання та відповідності його інтересам міжнародної економіки.
9. Дослідіть приклади інтеграційних угруповань різних етапів міжнародної економічної інтеграції.
10. Охарактеризуйте світову систему за Е. Валлерстайном.

Тестові завдання

1. Передумови міжнародної економічної інтеграції:

- а) географічна близькість країн;
- б) близькість рівнів економічного розвитку;
- в) загальні цілі в галузі співробітництва на різних рівнях;
- г) всі відповіді вірні.

2. Зона вільної торгівлі характеризується:

- а) скасуванням тарифів та квот між учасниками інтеграції;
- б) єдиної торгової політикою щодо третіх країн;

в) всі відповіді вірні.

3. Загальний ринок характеризується:

- а) скасуванням тарифів та квот між учасниками інтеграції;
- б) єдиної торгової політикою щодо третіх країн;
- в) скасуванням обмежень на рух факторів виробництва;
- г) всі відповіді вірні.

4. Митний союз характеризується:

- а) скасуванням тарифів та квот між учасниками інтеграції;
- б) єдиної торгової політикою щодо третіх країн;
- в) а і б.

5. Переваги міжнародної економічної інтеграції:

- а) збільшення розмірів ринку; зростання конкуренції; монопольні домовленості між ТНК; вигідні умови конкуренції;
- б) збільшення розмірів ринку; зростання конкуренції; вигідні умови конкуренції; доступ до наукових відкриттів;
- в) збільшення розмірів ринку; зростання конкуренції; вигідні умови конкуренції; доступ до наукових відкриттів; вільне переміщення факторів виробництва.

6. Інтеграція «згори донизу»:

- а) угодами між країнами передуює досить тривалий період розвитку міжнародних господарських зв'язків, підтримуваний на державному рівні;
- б) з певних політичних чи економічних причин створюється інтеграційне об'єднання, яке ще не цілком відповідає критеріям економічної цілісності;
- в) всі відповіді невірні.

7. Світові центри інтеграційних процесів:

- а) ЄС; Східна Європа; Америка;
- б) ЄС; НАФТА; розвинуті країни Азії;
- в) ЄАВТ; НАФТА; розвинуті країни Азії.

8. Глибина інтеграційних процесів рухається від зони вільної торгівлі до:

- а) економічного союзу.;
- б) валютного союзу;
- в) політичного союзу.

9. Більше 80% всіх угод про інтеграцію у світовій економіці є:

- а) зоною вільної торгівлі;
- б) митним союзом;
- в) спільним ринком.

10. За Е.Валлерстайном світова система складається з:

- а) п'яти груп країн;
- б) трьох груп країн;
- в) двох груп країн.

Тема 9. Інтеграційні процеси в Західній Європі

Питання для самоперевірки знань:

1. Прослідкуйте хронологію західноєвропейської інтеграції.
2. Які фактори сприяли появі ЕС (політичні та економічні передумови)?
3. Які сучасні тенденції розвитку Європейського Союзу та перспективи його розширення?
4. Охарактеризуйте наднаціональні органи влади та політику ЄС.
5. Особливості та ефективність регіонального співробітництва України та ЄС.
6. Проаналізуйте розвиток та значимість Європейської асоціації вільної торгівлі.
7. Проаналізуйте специфіку формування Європейської валютної системи, передумови її виникнення.
8. Що таке Маастрихтські критерії та за яких умов виникло це поняття?
9. В чому полягає особливість Європейської економічної зони та цілі її створення?
10. Сутність Шенгенської зони та її країни-учасниці.
11. Охарактеризуйте основні елементи міжнародної валютно-фінансової системи.
12. В чому особливості Бреттон-Вудської валютної системи.

Тестові завдання

1. Перший етап створення ЄС:

- а) Європейське об'єднання вугілля і сталі;
- б) Європейське економічне співтовариство;
- в) Європейське співтовариство з атомної енергії.

2. Форма економічної інтеграції ЄС:

- а) митний союз;
- б) економічний союз;
- в) валютний союз.

3. Рік створення Європейського Союзу (ЄС):

- а) 1993;
- б) 1957;
- в) 1952.

4. Перші країни-члени ЄС:

- а) країни Бенілюкс, Франція, Німеччина, Італія;
- б) Франція, Німеччина, Італія;
- в) Великобританія, Данія, Ірландія, Франція, Німеччина, Італія.

5. Країни, що приєдналися до ЄС у 2007 р.:

- а) Румунія, Болгарія;
- б) Польща, Чехія;
- в) Польща, Болгарія.

6. Країни-члени Європейської Асоціації Вільної Торгівлі (ЄАВТ):

- а) Фінляндія, Швеція, Австрія, Швейцарія;
- б) Норвегія, Швейцарія, Ісландія, Ліхтенштейн;
- в) Ісландія, Ліхтенштейн, Швеція, Австрія.

7. Світова валютна система - це:

а) сукупність грошово-кредитних відносин, що передбачають функціонування валюти, закріплені національним законодавством з урахуванням норм міжнародного права;

б) сукупність валютних, грошово-кредитних відносин усіх країн світу, які передбачають функціонування валюти для забезпечення зовнішньоекономічних зв'язків;

в) сукупність організацій, правил, звичаїв, домовленостей і інструментів, побудованих для забезпечення валютних відносин між країнами.

8. Перша валютна система була створена в:

а) 1867 р.;

б) 1922 р.;

в) 1944 р.

9. Валютна кошик СДР на сьогоднішній день складається з таких валют:

а) долар США, євро, англійський фунт стерлінгів,

б) долар США, євро, англійський фунт стерлінгів, японська ієна;

в) долар США, євро, англійський фунт стерлінгів, японська ієна, швейцарський франк.

10. Валютна кошик - це:

а) метод порівняння середньозваженого курсу однієї валюти по відношенню до визначеного набору інших валют;

б) готівкова частина грошової маси, що забезпечує валютний паритет;

в) співвідношення валют різних країн, виражене в певному наборі показників.

11. Умовно країни Західної Європи середини ХХ ст., після завершення двох світових воєн, за рівнем економічного розвитку можна поділити на 4 групи.

До малих високорозвинутих країн відносяться:

а) Франція, Італія;

б) Бенілюкс;

в) Греція, Іспанія.

12. Вперше ідея «єдиної Європи» з'явилась у:

- а) XIV ст.;
- б) XIX ст.;
- в) XX ст.

13. Перша об'єднання, що дало поштовх на шлях до «Єдиної Європи», було:

- а) Європейське Співтовариство з Атомної Енергії;
- б) Європейське об'єднання вугілля та сталі;
- в) Європейське Економічне Співтовариство.

14. Угода про асоціацію Україна-ЄС було підписано у:

- а) 2010 р.;
- б) 2014 р.;
- в) 2017 р.

15. Запровадження євро на території ЄС у готівковий розрахунок відбулося у:

- а) 1993 р.;
- б) 1999 р.;
- в) 2002 р.

Тема 10. Інтеграційні процеси на американському континенті

Питання для самоперевірки знань:

1. Проаналізуйте інтеграційні процеси в Південній Америці.
2. Яку роль відіграє НАФТА у світовому господарстві?
3. Перспективні інтеграційні об'єднання в Латинській Америці.
4. Роль США в економіках Канади та Мексики.
5. Основні характеристики розвитку країн-учасниць НАФТА на момент підписання угоди про вільну торгівлю.
6. Дослідіть історія зародження інтеграційних процесів у Північній Америці.
7. Які цілі були закладені у підписання Договору про НАФТА.
8. Які фактори виробництва покладено в основу «індивідуальності» Канади у НАФТА.
9. Охарактеризуйте організаційну структуру НАФТА.
10. Яке було перше регіональне об'єднання країн Латинської Америки?
11. Назвіть 5 регіональних утворень Центральної та Латинської Америки?
12. Обиріть одне з регіональних об'єднань Центральної та Латинської Америки та проаналізуйте їх діяльність.
13. Які форми міжнародної економічної інтеграції притаманні об'єднанням Центральної та Латинської Америки.
14. Вкажіть органи управління Центральноамериканського спільного ринку.

Тестові завдання

1. Інтеграційне об'єднання НАФТА - це:

- а) Організація країн-експортерів нафти;
- б) Європейська економічна зона;
- в) Північно-Американське угоду про вільну торгівлю.

2. Форма інтеграційного об'єднання НАФТА:

- а) зона вільної торгівлі;
- б) митний союз;
- в) економічний союз.

3. Південноамериканський спільний ринок називається:

- а) МЕРКОСУР;
- б) АСЕАН;
- в) ОПЕК.

4. Країни-члени МЕРКОСУР:

- а) Чилі, Еквадор, Перу, Куба;
- б) Аргентина, Бразилія, Парагвай, Уругвай, Венесуела;
- в) США, Канада, Мексика.

5. Специфічність НАФТА визначається:

- а) континентальними масштабами об'єднання;
- б) пануванням однієї держави в зоні вільної торгівлі;
- в) рівновіддаленістю від інших двох світових центрів;
- г) всі відповіді вірні.

7. Історія зародження інтеграційних процесів у Північній Америці розпочалася з розроблення:

- а) плану Еббота;
- б) плану Маршала;
- в) плану Рібентропа-Молотова.

8. Митні бар'єри у рамках НАФТА було остаточно ліквідовано у:

- а) 1998 р.;
- б) 2008 р.;
- в) 2018 р.

9. Головними ефектами від інтеграції у НАФТА для Мексики стало:

- а) доступ до дешевої робочої сили;
- б) доступ на американський ринок;
- в) доступ до ринків сировини.

10. Найвищий керівний орган НАФТА:

- а) Комісія вільної торгівлі;
- б) Координаційний секретаріат;
- в) Економічна Комісія.

11. Перспективою поглиблення північноамериканської інтеграції є створення:

- а) загальноамериканського інтеграційного союзу;
- б) загальноамериканської зони вільної торгівлі;
- в) північноамериканського інтеграційного блоку.

12. Перше інтеграційне угруповання у країнах Центральної та Латинської Америки було створено у:

- а) 1945 р.;
- б) 1960 р.;
- в) 1990 р.

13. Латиноамериканська Асоціація Інтеграції (ЛААІ) включає:

- а) 5 країн;
- б) 10 країн;
- в) 13 країн.

14. В Андському співтоваристві було створено зразок:

- а) єдиного паспорта громадян країн-учасниць об'єднання;
- б) єдиної валюти країн-учасниць об'єднання;
- в) єдиних законів країн-учасниць об'єднання.

15. Співтовариство Карибських держав КАРИКОМ створено у формі:

- а) спільного ринку з єдиним зовнішнім тарифом;
- б) митного союзу;
- в) економічного союзу.

Тема 11. Інтеграційні процеси в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні

Питання для самоперевірки знань:

1. Дослідіть передумови, цілі, сучасний стан розвитку та перспективи Асоціації держав Південно-Східної Азії.
2. В чому полягає особливість Азіатсько-Тихоокеанського економічного співробітництва?
3. Охарактеризувати основні економічні угруповання країн Африки.
4. Проаналізувати інтеграційні процеси в економіці країн, що розвиваються.
5. Пріоритети поглиблення інтеграційних процесів у світі з урахування загострення регіональних конфліктів.
6. Історія становлення нових індустріальних країн Азії.
7. Азійсько-Тихоокеанське економічне співробітництво: поява та розвиток.
8. Вкажіть позитивні та негативні сторони від участі країн у процесах трудової міграції.
9. Дослідіть форми і головні напрями сучасних міграційних потоків.
10. Поясніть регіональні особливості міжнародної трудової міграції.
11. Дослідіть входження краї до АСЕАН.
12. За якими напрямками діяльності планувалось забезпечення мети АФТА?
13. Які завдання для АТЕС були визначені у Сеульській декларації 1991 р.?
14. Що таке Східноазійське співтовариство та яку роль воно відіграє у підтриманні політичної стабільності регіону?
15. Які перспективи азійської регіональної інтеграції?

Тестові завдання

1. Міжнародна міграція робочої сили – це:

- а) переміщення населення між різними регіонами, населеними пунктами, вони не впливають на зміну чисельності населення країни взагалі, а тільки на його перерозподіл у її межах;
- б) переміщення людей із зміною місця проживання у пошуках кращих екологічних умов життя;
- в) процес організованого або стихійного переміщення працездатного населення між країнами світового співтовариства;

г) різновид соціальних зрушень мобільного населення, яке пересувається за світоглядними мотивами у пошуках сприятливого культурного середовища.

2. Залежно від форм переміщення виділяють такі види міжнародної трудової міграції :

- а) добровільна та вимушена;
- б) сезонна та маятникова;
- в) самостійна та організована;
- г) внутрішня та інтеграційна.

3. Основну частину іммігрантів в Західній Європі приймають такі країни:

- а) Німеччина, Франція, Великобританія, Бельгія, Нідерланди, Швеція та Швейцарія;
- б) Іспанія, Австрія, Німеччина;
- в) Польща, Італія, Великобританія, Швейцарія;
- г) Ісландія, Норвегія, Угорщина, Україна.

4. Регіональний ринок країн Азіатсько-Тихоокеанського регіону демонструє найдинамічніший і найгнучкіший розвиток у світі через:

- а) економічне зростання НІК;
- б) динамічну міграцію;
- в) різні рівні розвитку країн регіону.

5. Метою Куала-Лумпурської декларації 1971 р. було:

- а) невтручання у діяльність регіону;
- б) завоювання світового панування;
- в) нейтралітет регіону.

6. Генеральний план взаємозв'язків АСЕАН 2010 р., спрямований на поглиблення інтеграції за рахунок об'єднання інфраструктур:

- а) транспортної;
- б) інформаційно-комунікаційної;
- в) соціальної;
- г) всі відповіді вірні.

7. У 2016 р. запроваджено діяльність Співтовариства АСЕАН у сферах:

- а) політичній;
- б) економічній;
- в) соціокультурній;
- г) всі відповіді вірні.

8. АСЕАН включає:

- а) 6 країн;
- б) 10 країн;
- в) 13 країн.

9. Поглибленням та розширенням інтеграції АСЕАН було рішення 1992 р. про формування:

- а) зони вільної торгівлі;
- б) митного союзу;
- в) економічного союзу.

10. Найвищим керівним органом АСЕАН є:

- а) Саміт глав держав і урядів;
- б) Азійська Комісія;
- в) Секретаріат АСЕАН.

11. Населення країн-учасниць АСЕАН перевищують:

- а) 400 млн. чол.;
- б) 600 млн. чол.;
- в) 1 млрд. чол.

12. АТЕС було створено за ініціативи:

- а) Росії та Китаю;
- б) Китаю та Японії;
- в) Австралії та Нової Зеландії.

13. Сукупний ВВП країн-учасниць АТЕС складає більше:

- а) 30% світового ВВП;
- б) 50% світового ВВП;

в) 80% світового ВВП.

14. До АСЕАН-3 входить:

- а) Китай, Японія, Пд. Корея;
- б) Китай, Австралія, Індія;
- в) Малайзія, Нова Зеландія, Філіпіни.

15. Перша в східноазійському регіоні фінансова угода назавилася:

- а) «Чіангмайська ініціатива»;
- б) «Куала-Лумпурська декларація»;
- в) «Андський пакт».

Тема 12. Інтеграційні процеси країн з перехідною економікою

Питання для самоперевірки знань:

1. Пріоритети інтеграційного розвитку України в умовах динамічних змін.
2. Інтеграційні пріоритети країн СНД.
3. Поясніть, що являє собою загальна міжнародна рівновага?
4. Як впливає економічний ріст на міжнародну торгівлю окремих країн.
5. Перерахуйте інтеграційні угруповання країн з перехідною економікою.
6. Які інтеграційні угруповання країн з перехідною економікою припинили своє існування?
7. Коли і де була підписана угода про створення СНД?
8. Охарактеризуйте економічний союз СНД.
9. Яку роль грає Україна в інтеграційних угруповання країн з перехідною економікою?
10. Наведіть основні цілі та завдання Центральноазійського співробітництва.
11. Охарактеризуйте цілі та діяльність Організації чорноморського економічного співробітництва.
12. Який інтеграційний вектор має обрати Україна у перспективі свого розвитку? Чому?

Тестові завдання

1. СНД було створено в:

- А) 1945 р.;
- Б) 1991 р.;
- В) 1996 р.

2. Україна входить в ЄврАзЕс:

- А) так;
- Б) ні;
- В) як асоційований член;
- Г) в статусі спостерігача.

3. Країни-учасниці Центрально-азійського співробітництва (ЦАС):

- А) Казахстан, Киргизстан, Узбекистан;
- Б) Туркменістан, Таджикистан, Узбекистан;
- В) Росія, Білорусь, Казахстан.

4. Співдружність Незалежних Держав створено республіками СРСР, за винятком:

- А) Латвії, Литви, Естонії;
- Б) Польщі, Чехії, Словаччини;
- В) Казахстану, Азербайджану, Туркменістану.

5. На сьогоднішній день до складу ГУАМ входять:

- А) Грузія, Молдова, Росія, Україна;
- Б) Азербайджан, Грузія, Молдова, Україна;
- В) Азербайджан, Грузія, Молдова, Узбекистан, Україна.

6. Країни-учасниці Ашхабатського угоди:

- А) всі країни СНД;
- Б) всі країни ГУАМ;
- В) всі країни ОЧЕС.

7. Угода про створення СНД дістала назву:

- а) «Ялтинська хартія»;
- б) «Ашхабадська угода»;
- в) «Біловезька угода».

8. Угода про безвізовий режим між Україною та ЄС був підписаний у:

- а) 2014 р.;
- б) 2017 р.;
- в) 2019 р.

9. У загальному розумінні історія становлення СНД слугує прикладом:

- а) поступової інтеграції;
- б) поступової дезінтеграції;
- в) стабільного зростання.

10. ОЧЕС включає:

- а) 5 країн;
- б) 10 країн;
- в) 12 країн.

РОЗДІЛ 4. МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ОРГАНІЗАЦІЇ

Тема 13. Сутність та види міжнародних організацій

Питання для самоперевірки знань:

1. Концепції компетенції міжнародних організацій.
2. Функції міжнародних економічних організацій.
3. Міжнародні організації у розвитку глобалізаційних процесів світу у ХХ ст.
4. В чому полягає особливість регулювання сучасних міжнародних економічних відносин?
5. Дослідіть історію виникнення міжнародних організацій. Які були прототипи їх у Стародавньому світі?
6. Чи можна вважати Ост-Андську компанію основоположником сучасних транснаціональних компаній? Чому?
7. Яким чином виникла ідея створення Ліги Націй та яку ціль на неї поклали?
8. Які є підходи до визначення сутності міжнародних організацій?
9. За якими критеріями визначають приналежність до міжнародних організацій?
10. Наведіть класифікацію міжнародних організацій.

Тестові завдання

1. За юридичним статусом всі міжнародні організації поділяють на:

- а) міжнародні і наднаціональні;
- б) урядові та неурядові;
- г) галузеві та універсальні.

2. Міжнародні організації – це утворення:

- а) конфедеративного типу;
- б) федеративного типу;
- в) унітарного типу.

3. Наднаціональні організації – це утворення:

- а) конфедеративного типу;
- б) федеративного типу;

в) унітарного типу.

4. За географічним охопленням міжнародні організації поділяють на:

- а) глобальні та регіональні;
- б) глобальні та галузеві;
- в) міжнародні та наднаціональні.

5. Прикладом неурядової організації можна назвати:

- а) ООН;
- б) Грінпіс;
- в) Міжнародний поштовий союз.

6. Тимчасовими міжнародними органами є:

- а) міжнародні комітети;
- б) міжнародні комісії;
- в) міжнародні конференції.

7. Належність до міжнародних організацій за критерієм кількості держав:

- а) членство 2-х і більше держав;
- б) членство 3-х і більше держав;
- в) членство 5-х і більше держав.

8. Ідея створення Ліги Націй належить:

- а) Франції;
- б) Німеччині;
- в) Великобританії.

9. Воєнно-політичний «Священний союз» включав:

- а) Росію, Австрію та Пруссію;
- б) Австрію, Угорщину та Німеччину;
- в) Великобританію, Францію та Італію.

10. Прототипом міжнародної організації у Стародавньому світі було:

- а) Ост-Індська компанія;
- б) Ганзейський союз;

в) Перший афінський морський Союз.

Тема 14. Міжнародні організації глобального спектру діяльності

Питання для самоперевірки знань:

1. Проаналізуйте історичні передумови формування міжнародних організацій.
2. Охарактеризуйте мету, причини та наслідки функціонування Ліги Націй.
3. Назвіть основні цілі ООН.
4. Охарактеризуйте організаційну структуру ООН.
5. Яку роль відіграє ОБСЄ у вирішенні конфліктних ситуацій?
6. Неформальні міждержавні організації (G-7/8, G-20, Паризький клуб).
7. Ліга Націй – елемент Версальської мирної угоди та Версальської міжнародної системи.
8. Рада Безпеки у структурі та діяльності ООН.
9. Що спільного і яка різниця в діяльності з регулювання міжнародних торговельних відносин у таких міжнародних організаціях, як ГАТТ/СОР, ЮНКТАД, МТЦ, ЮНКТАД/ГАТТ і МТП?
10. Охарактеризуйте діяльність регіональних економічних комісій ООН.
11. Охарактеризуйте діяльність міждержавних спеціалізованих установ ООН.
12. Яке місце займає Україна у діяльності ООН.

Тестові завдання

1. Попередником ООН була така міжнародна організація, як:

- а) Ліга Націй;
- б) Рада Європи;
- в) Співдружність Націй.

2. В якому документі вперше було запропоновано назву «Об'єднані Нації»:

- а) Декларація Об'єднаних Націй;
- б) Статут ООН;
- в) Декларація прав і свобод людини.

3. Будинок Центральних установ ООН знаходиться в:

- а) Лондоні;
- б) Нью-Йорку;
- в) Брюсселі.

4. Основною метою ООН є:

- а) підтримка миру і безпеки;
- б) сприяння економічному співробітництву в світі;
- в) координація діяльності міжнародних організацій.

5. Головним дорадчим, директивним і представницьким органом ООН є:

- а) Генеральний комітет;
- б) Генеральна Асамблея;
- в) Секретаріат.

6. Постійними членами ООН є такі країни:

- а) Великобританія, Франція, Росія, Китай;
- б) США, Великобританія, Франція, Німеччина;
- в) Велика Британія, Китай, США, Франція, Росія.

7. Економічна і соціальна Рада складається з регіональних комісій в кількості:

- а) 5;
- б) 3;
- в) 7.

8. До складу ООН входять:

- а) фінансові організації;
- б) торгово-економічні;
- в) соціальні;
- г) всі відповіді вірні.

9. Рада безпеки ООН є головним відповідальним органом за:

- а) підтримання безпеки;
- б) підтримання міжнародного миру та безпеки;
- в) підтримання цілісності держав.

10. У Раді безпеки ООН:

- а) 5 постійних і 10 непостійних членів;
- б) 10 постійних і 5 непостійних членів;
- в) 5 постійних і 5 непостійних членів.

11. Рада Європи була створена в:

- а) 1949 р .;
- б) 1957 р .;
- в) 1993 р.

12. Головним керівним органом Ради Європи є:

- а) Секретаріат Європи;
- б) Парламентська асамблея;
- в) Комітет міністрів.

13. Організація з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ) є:

- а) регіональною організацією;
- б) міжнародною організацією;
- в) інтеграційним об'єднанням.

14. Рішення в ОБСЄ приймаються на основі:

- а) більшості голосів;
- б) рішення Генеральної Асамблеї;
- в) консенсусу;
- г) всі відповіді вірні.

15. Непостійні країни-члени ООН обираються строком на:

- а) 1 рік;
- б) 2 роки;
- в) 3 роки.

Тема 15. Міжнародні фінансово-кредитні організації

Питання для самоперевірки знань:

1. Охарактеризуйте міжнародні організації з регулювання валютно-кредитних відносин.
2. Назвіть цілі та функції МВФ? Які історичні події сприяли його формуванню?
3. Охарактеризуйте організаційну структуру МВФ.
4. На яких умовах МВФ надає кредити?
5. Охарактеризуйте організаційну структуру групи Світового Банку. Які цілі, принципи та функції вона преслідує?
6. Охарактеризуйте специфіку, умови та результативність співпраці України із Міжнародними фінансово-кредитними організаціями.
7. Дослідіть особливості становлення та функціонування національної валютної системи України.
8. Охарактеризуйте сучасну систему регулювання валютного ринку України.
9. Дослідіть співпрацю України з Міжнародним Валютним Фондом.
10. Діяльність Європейського банку реконструкції та розвитку.

Тестові завдання

1. Вкажіть главу Міжнародного валютного фонду (МВФ):

- а) Крістін Лагард;
- б) Джим Ен Кім;
- в) Крісталіна Георгієва.

2. Україна вступила в Міжнародний валютний фонд (МВФ) в:

- а) 1991;
- б) 1992;
- в) 1996.

3. Кожна країна-член МВФ має квоту, виражену в:

- а) дол. США;
- б) ЕКЮ;
- в) СДР.

4. Капітал МВФ складається з:

- а) внесків держав-членів;
- б) внесків держав-членів, вироблених за передплатою;
- в) встановлений % від ВВП країни-члена;

5. Згідно зі Статутом МВФ, операція - це:

- а) надання валютних коштів країнам з його ресурсів;
- б) надання посередницьких фінансових і технічних послуг за рахунок позикових коштів;
- в) договір купівлі-продажу валюти.

6. Відповідно до Статуту МВФ, угода - це:

- а) надання валютних коштів країнам з його ресурсів;
- б) надання посередницьких фінансових і технічних послуг за рахунок позикових коштів;
- в) договір купівлі-продажу валюти.

7. Кредитна частка становить:

- а) 100% квоти країни-члена МВФ;
- б) 75% квоти країни-члена МВФ;
- в) 50% квоти країни-члена МВФ.

8. Резервна частка становить:

- а) 75% квоти країни-члена МВФ;
- б) 50% квоти країни-члена МВФ;
- в) 25% квоти країни-члена МВФ.

9. Вкажіть главу Світового Банку (СБ):

- а) Крістін Лагард;
- б) Джим Ен Кім;
- в) Сума Чакрабарті.

10. Глава Світового Банку (СБ) обирається на:

- а) 4 роки;

- б) 5 років;
- в) 6 років.

11. До складу Світового Банку входить:

- а) 3 організації;
- б) 4 організації;
- в) 5 організацій.

12. До складу Світового Банку не входить:

- а) Міжнародна фінансова корпорація;
- б) Міжнародний центр регулювання спорів;
- в) Багатостороннє агентство гарантування інвестицій.

13. Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР) був створений в:

- а) 1944;
- б) 1945;
- в) 1946.

14. На сьогоднішній день Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР) складається з:

- а) 188 країн;
- б) 198 країн;
- в) 208 країн.

15. Діяльність МБРР зосереджена в такій сфері:

- а) макроекономічна стабілізація;
- б) інституційні зміни;
- в) обидві відповіді вірні.

16. Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР) був створений в:

- а) 1991 р.;
- б) 1992 р.;
- в) 1996 р..

17. Глава Європейського банку реконструкції та розвитку (ЄБРР) обирається на:

- а) 4 роки;
- б) 5 років;
- в) 6 років.

18. Кредитування ЄБРР складається з:

- а) прямого і непрямого фінансування;
- б) коротко-і довгострокового фінансування;
- в) відкритого та закритого фінансування.

19. МБРР - це:

- а) міжнародне відкрите акціонерне товариство;
- б) міжнародний конгломерат;
- в) міжнародне закрите акціонерне товариство.

20. Сукупні кредитні ресурси ЄБРР представлені:

- а) звичайними ресурсами;
- б) засобами спеціальних фондів;
- в) обидві відповіді вірні.

V. ТЕМАТИКА ТА ОФОРМЛЕННЯ РЕФЕРАТУ

Загальний обсяг індивідуальної роботи має бути в межах 30–35 сторінок рукописного тексту формату А4.

Типову структуру реферату наведено в табл.1.

Таблиця 1

Структура реферату

Структурний елемент	Рекомендована кількість сторінок	Нумерація сторінок
Титульний аркуш	1	<i>Нумерація на сторінці не ставиться</i>
Зміст	1	<i>Нумерація на сторінці не ставиться</i>
Вступ	1-2	3-4
РОЗДІЛ 1. ХАРАКТЕРИСТИКА КРАЇНИ ЯК СУБ'ЄКТА МІЖНАРОДНОГО ГОСПОДАРСТВА	<i>7- 9 сторінок</i>	<i>Залежно від обсягу вступу</i>
РОЗДІЛ 2. РОЗРАХУНОК ТА АНАЛІЗ ОСНОВНИХ ПОКАЗНИКІВ РОЗВИТКУ КРАЇНИ за 5 років	<i>12-15 стор</i>	<i>Залежно від обсягу попереднього розділу</i>
РОЗДІЛ 3. УЧАСТЬ КРАЇНИ В ПРОЦЕСАХ МІЖНАРОДНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ТА МІГРАЦІЇ РОБОЧОЇ СИЛИ, ЧЛЕНСТВО В МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ	<i>7- 9 стр</i>	<i>Залежно від обсягу попереднього розділу</i>
Висновки	2-3	<i>Залежно від обсягу попереднього розділу</i>
Список використаних джерел	2-3	<i>Залежно від обсягу висновків</i>
Додатки (у разі необхідності)	1-10	<i>Нумерація на сторінці не ставиться</i>

II. ВИМОГИ ДО СТРУКТУРНИХ ЕЛЕМЕНТІВ РЕФЕРАТУ

Зразок **ТИТУЛЬНОГО АРКУШУ** подано у додатку А.

ЗМІСТ має включати найменування та номери початкових сторінок усіх розділів, підрозділів починаючи зі вступу і закінчуючи переліком використаних джерел та додатками (у разі наявності), із зазначенням початкових номерів сторінок усіх структурних елементів.

У **ВСТУПІ** необхідно обґрунтувати актуальність дослідження обраної країни в контексті значущості її економіки в міжнародних економічних відносинах.

РОЗДІЛ 1. ХАРАКТЕРИСТИКА КРАЇНИ ЯК СУБ'ЄКТА МІЖНАРОДНОГО ГОСПОДАРСТВА має складатися із трьох підпунктів:

1.1. Геополітичне положення – необхідно розкрити місце та роль країни на політичній карті світу, перелічити та визначити вплив краї-сусідів на економічний розвиток країни, її значення в економіці регіону та формування її зовнішньоекономічних зв'язків.

1.2. Основні події в історії розвитку та становлення країни – необхідно зазначити основні ключові історичні події, що відбувалися на території країни і справили значний вплив на її сучасне становище та роль в світовому господарстві.

1.3. Основні відомості про країну – рекомендується зазначити такі відомості як столиця, валюта, форма правління, площа, кількість населення, основні міста, релігія, національна мова і т. д.

РОЗДІЛ 2. РОЗРАХУНОК ТА АНАЛІЗ ОСНОВНИХ ПОКАЗНИКІВ РОЗВИТКУ КРАЇНИ має здійснюватись в динаміці за останні 5 років та складатися із чотирьох підпунктів:

2.1. Тенденції демографічного розвитку – в даному підпункті необхідно опрацювати такі статистичні відомості про країну, як кількість населення, темп зростання кількості населення, вікові групи населення, рівень безробіття, темп зростання безробіття.

2.2. Тенденції зміни і структура ВВП - в даному підпункті необхідно опрацювати такі статистичні відомості про країну, як:

- обсяг ВВП номінального, ВВП за ПКС, ВВП на душу населення, частка у світовому ВВП, темп зростання ВВП;

- структура ВВП за доданою вартістю (сільське господарство, промисловість, будівництво, торгівля, транспорт, послуги) в абсолютному і відносному значенні;

- структура ВВП за видатками (споживчі витрати, урядові витрати, валові інвестиції, торговельне сальдо) в абсолютному і відносному значенні.

2.3. Динаміка показників зовнішньої торгівлі - в даному підпункті необхідно опрацювати такі статистичні відомості про країну, як:

- обсяг експорту/імпорту в реальних цінах, експорт/імпорт на душу населення, частка у світовому експорті/імпорті, частка експорту / імпорту у ВВП, темп зростання експорту / імпорту;

- обсяг торговельного обороту(ТО) та торговельного сальдо (ТС) в реальних цінах, частка ТО у ВВП, темп зростання ТО;

- основні товари експорту/імпорту, основні торговельні партнери.

2.4. Основні макроекономічні показники країни - в даному підпункті необхідно опрацювати такі статистичні відомості про країну, як:

- прямі іноземні інвестиції, валові інвестиції, інвестиції на душу населення, частка інвестицій у ВВП, темп росту інвестицій;

- сукупний зовнішній борг країни, структура сукупного зовнішнього боргу, частка сукупного зовнішнього боргу у ВВП;

- бюджет країни (доходи / витрати), дефіцит / профіцит бюджету, частка дефіциту / профіциту бюджету у ВВП;

- золотовалютний резерв країни, темп зростання золотовалютного резерву країни;

- рівень інфляції в країні та чинники, що її спричинюють.

РОЗДІЛ 3. УЧАСТЬ КРАЇНИ В ПРОЦЕСАХ МІЖНАРОДНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ТА МІГРАЦІЇ РОБОЧОЇ СИЛИ, ЧЛЕНСТВО В МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ має містити таку інформацію, як:

3.1. Роль та значення країни у інтеграційних процесах - потрібно перелік інтеграційних угруповань, до яких входить країна, роки її вступу до угруповання, роль країни, її втрати та здобутки від приєднання до різних форм міжнародної економічної інтеграції.

3.2. Участь країни у міжнародних міграційних процесах – варто дослідити рівень залучення країни до процесів міжнародної трудової міграції, динаміка кількості трудових мігрантів, позиціонування країни на світовому ринку робочої сили як країни-експортера чи країни-імпортера, переваги та недоліки від участі в процесах міграції робочої сили;

3.3. Участь країни у міжнародних економічних організаціях – рекомендується дослідити активність країни щодо вступу в міжнародні організації, їх перелік, роль та значення країни в діяльності міжнародних організацій, їх вплив на економічне становище країни.

ВИСНОВКИ мають містити узагальнення результатів проведених розрахунків, необхідно також зазначити проблеми і перспективи розвитку країни в середньостроковій перспективі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ наводять у кінці тексту роботи, починаючи з нової сторінки. На всі пункти використаних джерел повинні бути посилання в основній частині роботи. Перелік джерел має нараховувати від 10 до 20 найменувань.

До **ДОДАТКІВ** можуть бути включені: додаткові ілюстрації або таблиці; матеріали, які через великий обсяг або форму подання не можна включити до основної частини.

III. ТЕРМІНОЛОГІЧНІ РОЗ'ЯСНЕННЯ ЩОДО ЗБОРУ СТАТИСТИЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ТА ПРОВЕДЕННЯ РОЗРАХУНКІВ

Статистичний показник – це узагальнююча характеристика соціально-економічного явища чи процесу, в якій поєднуються якісна та кількісна визначеність останнього. **Якісний зміст** – відбиває суть явища чи процесу і відображаються у назві показника. **Кількісний бік явища** – це число та його вимірник. Показники, які використовуються в економічній статистиці, поділяються на абсолютні та відносні.

Абсолютні статистичні величини – кількісні показники, які характеризують розміри соціально-економічних явищ – обсяги сукупності. Абсолютні величини завжди іменовані числа, тобто мають одиниці виміру. Абсолютні показники вимірюються у натуральних, трудових та вартісних одиницях вимірювання.

Відносні статистичні величини характеризують кількісні співвідношення різнойменних чи однойменних показників. Кожна відносна величина, то є дріб, чисельником якого є порівняна величина, а знаменником – база порівняння.

Темп зростання - відношення величини поточного економічного показника до його значення в попередньому періоді, що приймається за базу відрахунку. Вимірюється у відносних величинах або процентах.

Так, як дослідження охоплює період 10 років, то базовим буде перший рік дослідження, а поточним – кожний наступний. У розрахунковій роботі необхідно обрахувати темп зростання таких показників: темп зростання кількості населення, темп зростання безробіття, темп зростання ВВП, темп зростання експорту / імпорту, темп зростання ТО, темп росту інвестицій, темп зростання золотовалютного резерву країни.

Приклад, розрахувати темп зростання експорту країни, якщо у 2000 році обсяг експорту становив 120 млн. дол. США, а в 2001 – 136 млн. дол. США.

Темп зростання експорту розраховуємо за формулою:

$$Тре = (Езр/Ебр) * 100\%$$

де, Езр- обсяг експорту в звітному році,

Ебр- обсяг експорту в базисному році.

Тож, темп зростання експорту у 2001 році у порівнянні із 2000 роком стовитиме:

$$Тре = (136/120) * 100\%$$

$$Tpe=113,3\%$$

Тобто, темп зростання 113,3%, а темп приросту 13,3%.

У розрахунковій роботі необхідно обрахувати такі показники на душу населення, як: ВВП на душу населення, експорт/імпорт на душу населення, інвестиції на душу населення.

Для прикладу, експорт на душу населення обраховується за формулою:

$$E_{дн}=E_{др} / Чн$$

де $E_{дн}$ - обсяг експорту на душу населення в даному році,

$E_{др}$ - обсяг експорту в даному році,

$Чн$ - чисельність населення в даному році

Інші показники розраховуються аналогічно, в знаменнику завжди залишається кількість населення за досліджуваний рік.

Показники ВВП

Валовий внутрішній продукт (ВВП) - основний показник загального економічного розвитку країни, котрий відображає ринкову вартість всіх кінцевих продуктів та послуг, що були вироблені на території країни протягом року.

Номінальний ВВП - це обсяг ВВП у поточних (фактичних) цінах.

ВВП обчислений у незмінних цінах (цінах базового року) називається **реальним ВВП**.

Валовий внутрішній продукт за паритетом купівельної спроможності (у доларах США) - це ВВП, скорегований на різницю між вартістю в американських доларах стандартного набору товарів і послуг в США і за їх межами в конкретній країні.

ВВП за виробництвом (за галузями) – це сума доданої вартості за всіма галузями національної економіки. Дозволяє виявити співвідношення і роль окремих галузей у створенні ВВП. Динаміка за ряд років дозволяє виявити зміни структури ВВП, динаміку розвитку окремих галузей національної економіки і характер економічної політики в країні. Додана вартість або умовно чиста продукція окремих галузей являє собою різницю між вартістю валової продукції і сумою поточних виробничих витрат, тобто вартість, привнесена в процесі виробництва на тому чи іншому його етапі. Вона складається з перенесеної на продукт амортизації основних фондів, заробітної плати, прибутку, податків. Останні враховуються при підрахунку в поточних цінах.

ВВП за використанням (за витратами) – це сума усіх витрат на купівлю загального обсягу зробленої в даному році продукції. Включає наступні статті:

➤ кінцеві споживчі витрати (товари першої необхідності, предмети споживання тривалого користування та ін.);

➤ кінцеві витрати органів державного керування (державні витрати на купівлю продукції підприємств і купівлю ресурсів для потреб держави, тобто сума витрат держави на виплату заробітної плати держслужбовцям і на закупівлю товарів і послуг);

➤ валові капіталовкладення, валові накопичення і зміна запасів матеріальних оборотних коштів;

➤ сальдо експорту та імпорту (різниця), тобто частина ВВП направляється на експорт і частина витрачається на імпорт товарів і послуг.

ВВП за доходами – це сума доходів, отриманих у країні від виробництва продукції даного року (сума доходів від економічних ресурсів, використаних у процесі виробництва суспільного продукту за певний час). Включає наступні статті:

➤ заробітну плату найманих робітників;

➤ прибуток фірм і корпорацій;

➤ доходи некорпоративних підприємств, що знаходяться в індивідуальній власності, і доходи працівників вільних професій;

➤ рентні платежі (доходи від власності – землі, нерухомості та ін.);

➤ відсоток на позичковий капітал (виплати за капітал, використаний при виробництві ВВП);

➤ амортизаційні відрахування – відрахування на створення грошового фонду, що відшкодовує знос основних фондів, які беруть участь у створенні ВВП;

➤ непрямі податки – ПДВ, акцизи, мита та ін., – тобто незароблений дохід, що одержує держава шляхом збільшення цін для свого утримання.

Показники міжнародної торгівлі

➤ експорт - вивіз товару з країни;

➤ імпорт - ввіз товару в країну;

➤ торговий оборот (ТО) – сукупний обсяг експорту й імпорту за визначений період часу;

- торгове сальдо (ТС) - різниця між вартісним обсягом експорту й імпорту товарів окремої країни за рік;
- експорт на душу населення - вартісний обсяг експорту за рік, ділений на кількість населення в даній країні;
- імпорт на душу населення - вартісний обсяг імпорту за рік, ділений на кількість населення в даній країні;
- торговий оборот на душу населення - вартісний обсяг ТО за рік, ділений на кількість населення в даній країні.

Основні макроекономічні показники

Прямі іноземні інвестиції (ПІІ) – капіталовкладення в іноземні підприємства, які забезпечують контроль над об'єктом розміщення капіталу і відповідний дохід. Прямі іноземні інвестиції здійснюються у формі створення дочірніх компаній, асоційованих (змішаних) компаній, відділень, спільних підприємств тощо. Сьогодні найчастіше створюються змішані компанії за участю місцевого капіталу. Змішані компанії, в яких іноземному інвестору належить більше від половини акцій, називають компаніями переважного володіння, а якщо 50% - іноземному інвестору і 50% - місцевому - компаніями однакового володіння, якщо іноземний інвестор має менше ніж 50% акцій – змішаним підприємством з участю іноземного капіталу.

ПІІ за міжнародною класифікацією поділяються на :

- а) вкладання компаніями за кордон власного капіталу (капітал філій і частка акцій у дочірніх та асоційованих компаніях);
- б) реінвестування прибутку;
- в) внутрішньокорпоративні переміщення капіталу у формі кредитів і позик між прямим інвестором та дочірніми, асоційованими компаніями і філіями.

Валові іноземні інвестиції - це загальний обсяг інвестування, що спрямоване на нове будівництво, реконструкцію або розширення, придбання товарно-матеріальних засобів виробництва за розрахунковий період на території іноземних держав.

Зовнішній державний борг — це сукупність боргових зобов'язань держави, що виникли в результаті запозичень держави на зовнішньому ринку.

Зовнішній державний борг має такі дві складові:

- борг органів державної влади і управління, який виникає в результаті залучення кредитів іноземних держав та випуску державних цінних паперів, що розміщуються на міжнародних ринках капіталів;

- борг суб'єктів господарювання, гарантований Урядом.

Державний борг можна поділити на дві складові:

- капітальний, який включає всю сукупність боргових зобов'язань держави на певну дату;

- поточний, що складається з платежів по зобов'язаннях, які позичальник повинен погасити у звітному періоді.

Державний бюджет характеризується певними грошовими відносинами, що виникають між державою, з одного боку, і юридичними та фізичними особами - з іншого, із приводу утворення фонду фінансових ресурсів держави та його використання на соціально-економічний розвиток відповідно до державних функцій.

У залежності від співвідношення між доходами та видатками Державний бюджет може бути:

- збалансованим, коли видатки дорівнюють доходам, до чого, відповідно до Конституції України, і повинна прагнути держава;

- дефіцитним, тобто з від'ємним сальдо, коли видатки перевищують доходи;

- профіцитним, тобто з позитивним сальдо, що спостерігається у разі перевищення доходів над видатками.

Відповідно до нормативно-правових актів Національного банку України *золотовалютний резерв* - це частина національного багатства України, до складу якої входять активи, визнані світовим співтовариством як міжнародні і яка перебуває під контролем Національного банку та призначена для прямого чи непрямого регулювання платіжного балансу шляхом проведення валютних інтервенцій та інших цілей, передбачених законодавством України. Золотовалютний резерв Національного банку України містить такі активи:

- монетарне золото;

- спеціальні права запозичення;

- вільно конвертовану валюту у вигляді банкнот, монет, інших платіжних інструментів, а також коштів на рахунках і депозитах в іноземних банках;

- векселі, ноти, облігації (крім емітованих резидентами України), номіновані у вільно конвертованій валюті;

- інші вимоги у вільно конвертованій валюті, передбачені чинним законодавством України.

Основними резервними валютами для Національного банку є долари США, євро, СПЗ, швейцарські франки, англійські фунти стерлінгів, японські єни. Як базова валюта, тобто як валюта для підрахунку обсягу, визначення структури золотовалютного резерву, а також для складання звітності для міжнародних фінансових організацій використовується долар США.

Інфляція - це знецінення грошей внаслідок надмірного зростання їх маси в обороті, що виявляє себе через зростання цін.

У роботі не варто наводити формули чи алгоритм розрахунків, теоретичні аспекти тощо. Акцентується увага на представленні статистично-аналітичних даних розвитку країни за 5 років, виявлення основних тенденцій її розвитку, встановлення причинно-наслідкових зв'язків.

IV. ОФОРМЛЕННЯ РЕФЕРАТУ

Загальні вимоги. Текстовий матеріал друкується комп'ютерним способом на одному боці аркуша паперу формату. Текст роботи слід друкувати, додержуючись таких розмірів берегів: верхній, лівий і нижній – не менше 15 мм, правий – не менше 10 мм. Шрифт – Times New Roman, 14 кегль, міжрядковий інтервал – 1, масштаб 100%, звичайний, абзац 1,0 см.

Розділи та підрозділи повинні містити заголовки. Заголовки структурних елементів і розділів слід розміщувати посередині рядка і друкувати великими літерами без крапки в кінці. Заголовки підрозділів необхідно починати з абзацу. Заголовки друкуються шрифтом Times New Roman, 14 кегль.

Розділи, та підрозділи нумеруються арабськими цифрами. Номер підрозділу складається з номера розділу та порядкового номера підрозділу, розділених крапкою, наприклад, 1.1, 1.2, 1.3. Кожний структурний елемент реферату має починатися на новій сторінці. Лише підпункти починаються відразу після закінчення попереднього підпункту, а не із нової сторінки.

Рисунки, таблиці, формули. Рисунки, таблиці розташовують після першого посилання на них у тексті, або не далі як на наступній сторінці. На рисунки та таблиці у тексті роблять посилання скороченням слів та порядковим номером – табл.1.2 (друга таблиця першого розділу), рис. 1.2 (другий рисунок першого розділу). На всі таблиці та рисунки повинні бути посилання в тексті. У разі повторного посилання вказують скорочено слово «дивись» у скороченому виді – «див. табл. 1.3».

Таблиця. Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над нею і друкують симетрично до тексту. Назву і слово «Таблиця» починають з великої літери. Слово «Таблиця» вказують один раз над першою частиною таблиці, над іншими частинами таблиці пишуть: «Продовження таблиці ___» з зазначенням номера таблиці. Назва таблиці розміщується по правому краю сторінки. Заголовки граф таблиці починають з великої літери, а підзаголовки – з малої, якщо вони складають одне речення з заголовком. В таблиці використовують шрифт Times New Roman, 12 кегль, міжрядковий інтервал – 1 (табл. 2).

Таблиця 2

Країни із найбільшим річним ВВП на душу населення в 2017 році

Країна	ВВП, тис. дол.	Країна	ВВП, тис. дол.
1. Люксембург	74,0	6. Канада	37,1
2. США	49,4	7. Ісландія	36,3
3. Катар	46,1	8. Австрія	36,0
4. Норвегія	45,3	9. Гонконг	35,7
5. Ірландія	40,7	10. Австралія	35,7

Джерело: [12]

Рисунки. Рисунки (схеми, діаграми і т. ін.). Рисунки слід розміщувати безпосередньо після тексту, де вони згадуються вперше, або не далі як на наступній сторінці. На всі ілюстрації мають бути посилання у тексті роботи. Назву рисунка розміщують під ілюстрацією. За необхідності під ілюстрацією розміщують пояснювальні дані (підрисунковий текст). Графічний матеріал позначають словом «Рис. __». Наприклад, «Рис. 1. Еволюція форм ринку» (рис.1).

Рис. 1. Еволюція форм ринку [13]

Формули. Формули та рівняння розташовують безпосередньо після тексту, в якому вони згадуються, посередині сторінки. Їх слід нумерувати порядковою нумерацією в межах розділу. Номер формули або рівняння складається з номера розділу і порядкового номера, відокремлених крапкою, наприклад, формула (1) . Номер зазначають на рівні формули або рівняння в круглих дужках, у крайньому на рівні відповідної формули.

Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів слід наводити безпосередньо під формулою у тій послідовності, в якій вони наведені у формулі чи рівнянні. Пояснення значення кожного символу та числового коефіцієнта слід давати з нового рядка. Перший рядок пояснення починають з абзацу словом «де» без двокрапки.

Приклад. Валовий внутрішній продукт розраховується за формулою:

$$ВВП = A + TC \quad (1),$$

де А – абсорбція;

ТС - торгове сальдо.

Додатки. Матеріал, що доповнює положення роботи, допускається розміщувати в додатках. Додатки необхідно розміщувати в порядку появи посилань на них у тексті.

Додатки позначають великими літерами української абетки, починаючи з А, за винятком літер Г, Є, З, И, І, Ї, Й, О, Ч, Ь. Після слова «ДОДАТОК» друкують літеру, що позначає його послідовність. Допускається позначення додатків літерами латинської абетки, за винятком літер І, О.

Кожен додаток слід починати з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, який друкують симетрично відносно тексту з великої літери окремим рядком.

Скорочення. Існують наступні загальноприйняті умовні скорочення:

а) скорочення, які роблять після переліку: і т.д. (і так далі), і т.п. (тому подібне) та ін. (і інші). Слова «і тому подібне», «та інші» усередині речення не скорочують;

б) скорочення у випадку позначення цифрами століть і років: ст. (століття), р. (рік), рр. (роки);

в) скорочення що роблять у випадку посилань: див. (дивися), порівн. (порівняй).

Не допускаються скорочення наступних слів: «так званий» (т. зв.), «наприклад» (напр.), «близько» (бл.), «формула» (ф-ла), «рівняння» (рів-ня) тощо.

Нумерація сторінок. Нумерація сторінок розрахункової роботи здійснюється арабськими цифрами в правому верхньому кутку, зі збереженням наскрізної нумерації усього тексту. Номер сторінки проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці. Усі сторінки нумеруються, крім титульного аркуша та змісту.

Система оцінювання реферату

Бали, отримані за виконання реферату, враховуються в семестровому рейтингу студента виходячи із наступних критеріїв:

Ваговий бал – 10.

Критерії оцінювання:

- «відмінно», робота виконання в повному обсязі, розрахунки без помилок, з поясненнями и повними відповідями на поставлені питання – 10-9 балів;
- «добре», в роботі містяться деякі неточності або розрахункові помилки – 8-7 балів;
- «задовільно», є недоліки щодо виконання вимог до роботи і певні помилки – 5-6 балів;

«незадовільно», не відповідає вимогам до «задовільно» – 0-4 балів.

Крім того, окремий бал виставляється за презентацію свого індивідуального завдання. Захист реферату відбувається у формі проведення ділової гри. Ділова гра проходить як змагання між командами. Команди формує викладач, виходячи із доцільності поєднання певних країн світу, за якими зроблено розрахунки у рефераті студентів.

Мета ділової гри – узагальнення теоретичних знань та практичних навичок із дисципліни за допомогою інструментарію командної роботи.

Кожна команда має обмежений час - 15 хвилин, протягом якої необхідно представити результати виконаного дослідження із використанням програми з побудови презентацій та відео-зйомки.

Таблиця 3

Критерії оцінювання відео-виступів команд

	Критерії	Мак бали
Доповідь	Якість доповіді: обсяг, глибина знань теми. Аргументованість основних позицій, повнота представлених в доповіді результатів роботи. Доповідачі демонструють ерудицію, відображають міжпредметні зв'язки;	1
	Культура мовлення, манера триматися перед аудиторією. Доповідачі впевнено тримаються перед аудиторією, володіють культурою мовлення, дотримуються регламенту, утримують увагу аудиторії	1
Якість презентації	Якість, структура та логіка презентації. Алгоритм презентованого матеріалу відповідає структурі розрахункової роботи, композиція презентації логічна, представлено всі ключові показники розвитку країн	1
	Стиль презентації. Витриманий єдиний стиль, грамотно підібрана кольорова гама, раціонально використані можливості комп'ютерної анімації; оптимальне розміщення інформації на слайді,	1

	виправдане включення в роботу графіків, малюнків; грамотна робота з точки зору орфографії, стилістики, пунктуації.	
Злагоджена робота в групі.	Чітко спланована робота, командний стиль роботи, вся діяльність рівномірно розподілена між членами групи	1
Всього		5

Оцінка за презентацію реферату у команді входить до загального рейтингу з дисципліни у розділ «відповіді на практичних заняттях» та має ваговий бал – 5.

Критерії оцінювання:

- «відмінно», повна відповідь (не менше 90% потрібної інформації) – 5 балів;
- «добре», достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації), або повна відповідь з незначними неточностями – 4 балів;
- «задовільно», неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації) та незначні помилки – 3-2 балів;
- «незадовільно», незадовільна відповідь (не відповідає вимогам на «задовільно») – 0-1 балів.

VI. ПОТОЧНИЙ ТА ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Поточний контроль знань студентів протягом вивчення дисципліни включає: відповіді на практичних заняттях; експрес-контролі; модульну контрольну роботу; виконання реферату.

Відповіді на практичних заняттях. Під час проведення практичних занять студенти відповідають на поставлені запитання викладача, виконують задачі та ситуаційні вправи.

Експрес-контролі. Протягом семестру рівень знань студентів перевіряються короткими самостійними роботами, що включають тестові питання.

Модульна контрольна робота. Метою модульної контрольної роботи є виявлення рівня засвоєних студентом знань. Мета модульної контрольної роботи – виявити рівень знань студентів за опрацьованими темами.

Виконання реферату. Реферат є індивідуальною роботою студента та включає в себе елементи різних тем дисципліни, що опрацьовують на практичному розрахунковому завданні.

Семестрову атестацію студента проводять за результатами підсумкового значення рейтингу з дисципліни. Рейтингова оцінка (RD), семестрова атестація з якого передбачена у вигляді іспиту, формується як сума всіх рейтингових балів і складає 100 балів.

Рейтинг студента з дисципліни складається з балів, що він отримує за:

- 1) три відповіді на практичних заняттях ;
- 2) три експрес-контроль;
- 3) одну модульну контрольні роботу;
- 4) виконання реферату;
- 5) відповідь на екзамені.

Система рейтингових балів

1. Практичні заняття.

Ваговий бал – 5.

Критерії оцінювання:

- «відмінно», повна відповідь (не менше 90% потрібної інформації) – 5 балів;
- «добре», достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації), або повна відповідь з незначними неточностями – 4 балів;

- «задовільно», неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації) та незначні помилки – 3-2 балів;
- «незадовільно», незадовільна відповідь (не відповідає вимогам на «задовільно») – 0-1 балів.

Одному або двом кращим студентам на кожному практичному занятті може додаватися як заохочування 1 бал.

2. Експрес-контроль.

Ваговий бал – 5.

Критерії оцінювання:

- «відмінно», повна відповідь (не менше 90% потрібної інформації) – 5 балів;
- «добре», достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації), або повна відповідь з незначними неточностями – 4 бали;
- «задовільно», неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації) та незначні помилки – 3 бали;
- «незадовільно», незадовільна відповідь (не відповідає вимогам на 3 бали) – 1-2 балів.

3. Модульна контрольна робота.

Ваговий бал – 10.

Критерії оцінювання:

- «відмінно», повні відповіді на теоретичні запитання і вірно розв'язана задача – 10-9 балів;
- «добре», присутні неточності в відповідях на теоретичні питання або розрахункові помилки в задачі – 8-7 балів;
- «задовільно», робота містить відповіді на теоретичні запитання з несуттєвими неточностями і не повний розв'язок практичного завдання – 5-6 балів;
- «незадовільно», незадовільна відповідь (не відповідає вимогам на «задовільно») – 0-4 балів.

4. Реферат.

Ваговий бал – 10.

Критерії оцінювання:

- «відмінно», робота виконання в повному обсязі, розрахунки без помилок, з поясненнями и повними відповідями на поставлені питання – 10-9 балів;
- «добре», в роботі містяться деякі неточності або розрахункові помилки – 8-7 балів;
- «задовільно», є недоліки щодо виконання вимог до роботи і певні помилки – 5-6 балів;
- «незадовільно», не відповідає вимогам до «задовільно» – 0-4 балів.

Максимальна сума балів стартової складової дорівнює 50. Необхідною умовою допуску до екзамену є зарахування всіх перелічених завдань і стартовий рейтинг не менше 25 балів.

Умовою позитивної першої атестації є отримання не менше 8 балів. Умовою позитивної другої атестації – отримання не менше 22 бали, за умови зарахування розрахункової роботи.

На екзамені студенти виконують письмову контрольну роботу. Кожне завдання містить два теоретичних питання і одне практичне. Перелік питань наведений у методичних рекомендаціях до засвоєння кредитного модуля. Кожне теоретичне питання оцінюється у 15 балів, а практичне – 20 балів.

Система оцінювання теоретичних питань:

- «відмінно», повна відповідь (не менше 90% потрібної інформації) – 15-14 балів;
- «добре», достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації, або незначні неточності) – 13-11 балів;
- «задовільно», неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації та деякі помилки) – 10-9 балів;
- «незадовільно», незадовільна відповідь – 0-8 балів.

Система оцінювання практичного запитання:

- «відмінно», повне безпомилкове розв'язування завдання – 20-18 балів;
- «добре», повне розв'язування завдання з несуттєвими неточностями – 17-15 балів;
- «задовільно», завдання виконане з певними недоліками – 14-12 балів;
- «незадовільно», завдання не виконано – 0-13 балів.

Сума стартових балів і балів за екзаменаційну контрольну роботу переводиться до екзаменаційної оцінки згідно з таблицею:

Бали $R = r_C + r_E$	ECTS оцінка	Залікова оцінка
95-100	A	відмінно
85-94	B	дуже добре
75-84	C	добре
65-74	D	задовільно
60-64	E	достатньо
Менше 60	Fx	незадовільно
Є незарахований реферат	F	не допущено

VII. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

Базова література

1. Авдокушин Е.Ф. Международные экономические отношения. – М.: ИКТЦ "Маркетинг", 2001.– 340 с.
2. Басовский Л.Е. Мировая экономика.– М.: ИНФРА-М, 2001.– 208 с.
3. Буглай В.Б., Ливенцев Н.Н., Международные экономические отношения. – М.: "Финансы и статистика", 2001. – 144 с.
4. Киреев А.П. Международная экономика. Ч.1.– М.: "Международные отношения", 2001.– 416 с.
5. Козик В.В. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / В.В. Козик, Л.А. Ланкова, Б.Даниленко. - 7-е вид. - К. : Знання, 2008. - 406 с.
6. Международные валютно-кредитные и финансовые отношения: учебник/ Под ред. Л.Н. Красавиной – М.: Финансы и статистика, 2003. – 608 с.
7. Международные экономические отношения: Учебник / Под ред. Н.Н.Ливенцева. – М.: МГИМО, 2005. – 648 с.
8. Мировая экономика. Учебное пособие / Под ред. Б.М.Маклярского. – М.: Международные отношения, 2004. – 424с.
9. Михайлушкин А.И., Шимко П.Д. Международная экономика. – СПб.: Питер, 2008. – 464 с.
10. Боринець С.Я. Міжнародні валютно-фінансові відносини : підручник / С. Я. Боринець. - вид 5-те, переробл. і допов. - К. : Знання, 2008. - 582 с.
11. Мовсесян А.Г., Огневцев С.Б. Мировая экономика. – М.: Финансы и статистика, 2001. – 656с.
12. Новицький В.Є. Міжнародна економічна діяльність України: Підручник. – К.: КНЕУ, 2003. – 948.
13. Пугель Т.А., Линдерт П.Х. Международная экономика. Учебник / пер. англ. – М.: Изд-во «Дело и сервис», 2003. – 800с.
14. Роузфилд С. Сравнительная экономика стран мира: Культура, богатство и власть в XXI веке / пер. англ. – М.: МГИМО, РОССПЭП, 2004. – 432с.
15. Школа І.М. Міжнародні економічні відносини : підручник для студ. вищ. навч. закл. / М.Школа, В.М. Козменко, О.В. Бабінська ; Чернів. торг.-екон. ін-т Київ. над. торг.- екон. ун-ту. - вид 2-ге., переробл. і допов. - Чернівці : Книги-XXI, 2007. - 544 с.

16. Україна і світове господарство: взаємодія на межі століть / А.С.Філіпенко, В.С.Будкін, А.С. Гальчинський та ін.– К.: "Либідь", 2002.– 470 с.

Допоміжна література

1. Ажнюк М. О. Основи економічної теорії : навч. посіб. / М. О. Ажнюк, О. С. Передрій. – К. : Знання, 2008. – 368 с.

2. Антонович М. Міжнародне право : навч. посіб. / М. Антонович. – К. : Юрінком Інтер, 2011. – 384 с.

3. Бабій Л. Роль наднаціональності міжнародних економічних організацій у формуванні глобального економічного правопорядку / Л. Бабій // *Право України*. – 2010. – № 1. – С. 155–162.

4. Бахчеванова Н. В. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / Н. В. Бахчеванова, С. М. Макуха. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2010. – 403 с.

5. Білецька Л. В. Економічна теорія: Політекономія. Мікроекономіка. Макроекономіка : навч. посіб. / Л. В. Білецька, О. В. Білецький, В. І. Савич. – 2-ге вид. переробл. та допов. – К. : Центр учб. л-ри, 2009. – 688 с.

6. Бураковський І. В. Глобальна фінансова криза: уроки для світу та України / І. В. Бураковський, О. В. Плотніков. – Х. : Фоліо, 2009. – 299 с.

7. Гнатюк О. В. Тенденції розвитку глобальних світових процесів до 2015 року (на основі доповіді Національної ради з розвідки США) / О. В. Гнатюк // *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. – К., 2010. – Вип. 93, ч. 1. – С. 120–122.

8. Грищенко А. Європейський та євразійський вектори економічної інтеграції України / А. Грищенко // *Економіка України*. – 2012. – № 7. – С. 80–88.

9. Дахно І. І. Міжнародна торгівля. - К.: МАУП, 2003. - 296 с.

10. Дахно І. І. Міжнародне економічне право / І. І. Дахно. – 3-тє вид., переробл. і допов. – К. : Центр учб. л-ри, 2009.

11. Довгополов А. А. Глобальные проблемы мировой экономики / Довгополов А. А. // *Евразийский юридический журнал*. – 2010. – № 2. – С. 12–14.

12. Международные экономические отношения: Учебник, Под общ. Ред. В.Е.Рыбалкина. – 3е изд., перераб. и доп. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2000.

13. Міжнародні економічні відносини: Підручник / За ред. І. М. Школи. - К.: КНЕУ, 2003. - 589с.

14. Міжнародна економіка: Підручник / А. П. Румянцев, Г. Н. Климко, В. В. Рокоча та ін.; за ред. А. П. Румянцева. - К.: Знання-Прес, 2003. - 447 с.

15. Мировая экономика. Экономика зарубежных стран: Учебник/ под ред. Колесова В.П., Осьмовой М.Н. – М.: Флинта: МПСИ, 2000. – 480 с.
16. Основи економічної теорії : підручник / за заг. ред. Л. С. Шевченко. – Х. : Право, 2010. – 448 с.
17. Сергеев В.П. Мировая экономика: Вопросы и ответы. – М.: Юриспруденция, 2000.
18. Старостіна А. О. Економіка зарубіжних країн / А. О. Старостіна, А. О. Длігач, Н. В. Богомаз. – К. : Знання, 2009. – 454 с.
19. Філіпенко А. С. МЕН: історія: Підручник. - К.: Либідь, 2006. - 392с.
20. Шевчук В.О. Міжнародна економіка: теорія і практика: підручник / В.О. Шевчук. - К. : Знання, 2008. - 663 с.

Інформаційні ресурси

1. www.world-bank.org - сайт Світового банку.
2. www.bis.org - сайт Банку міжнародних розрахунків.
3. www.ilo.org - сайт Міжнародної організації праці.
4. www.wto.org - сайт Світової організації торгівлі.
5. www.unicc.org/unctad - сайт конференція ООН з торгівлі та розвитку.
6. www.iccwbo.org - сайт Міжнародної торгової палати.
7. www.europa.eu.int, <http://www.eurunion.org> - сайт Європейського Союзу.
8. www.oecd.org - сайт Організації економічного співробітництва та розвитку.
9. www.imf.org - сайт Міжнародного валютного фонду.
10. www.ebrd.com - сайт Європейського банку реконструкції та розвитку.
11. www.aseansec.org - сайт ASEAN.
12. www.nafta.org - сайт NAFTA.
13. www.europa.eu.int/en/comm/eurostat/serven/par6/6som.html — сайт Statistical Office of The European Communities (EUROSTAT).
14. www.coe.int - сайт Ради Європи.
15. www.ebrd.org - сайт Європейського банку реконструкції та розвитку.
16. www.oas.org - сайт Організації американських держав..
17. www.aladi.org - сайт Асоціації латиноамериканської інтеграції.
18. www.acs-aec.org - сайт Асоціації держав Карибського басейну.
19. www.adb.org - сайт Азійського банку розвитку.
20. www.un.org - сайт ООН.
21. www.iom.int - сайт Міжнародної організації з міграції.

22. www.bsec.gov.tr - сайт Організації Чорноморської економічної співпраці.
23. www.wto.org - сайт Світової організації торгівлі.
24. www.cisstat.com - сайт статистики країн-членів СНД.
25. www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook - сайт ЦРУ США (The World Factbook).

VIII. ТЛУМАЧНИЙ СЛОВНИК

<p>Антидемпінгові мита – мита, що діють у відношенні імпортованих за заниженими, або демпінговими, цінами товарів в якості заходів, нейтралізуючи ефект демпінгу.</p>	<p>Антидемпинговые пошлины – пошлины, которые действуют в отношении импортированных по заниженным, или демпинговым, ценам товаров в качестве мер, нейтрализуя эффект демпинга.</p>	<p>Anti-dumping duty – duties in force of imports at low or dumping prices of goods, neutralizing the effect of dumping.</p>
<p>Базисні умови контрактів – це такі типові економіко-правові схеми реалізації експортно-імпортних операцій, які визначають взаємні зобов'язання продавця та покупця у зв'язку з укладанням і реалізацією контрактів.</p>	<p>Базисные условия контрактов – это такие типичные экономико-правовые схемы реализации экспортно-импортных операций, которые определяют взаимные обязательства продавца и покупателя в связи с заключением и реализацией контрактов.</p>	<p>Basic conditions of contracts – these are typical economic-legal schemes of export-import operations, which determine the mutual obligations of the seller and the buyer in connection with the conclusion and implementation of contracts.</p>
<p>Валовий внутрішній продукт – ринкова вартість товарів і послуг, створених усередині географічних границь країни.</p>	<p>Валовой внутренний продукт – рыночная стоимость товаров и услуг, созданных внутри географических границ страны.</p>	<p>Gross domestic product – the market value of goods and services produced within the geographical boundaries of the country.</p>
<p>Валовий національний продукт – ринкова вартість товарів і послуг, зроблених господарськими одиницями країни, незалежно від того, чи зроблені ці товари і послуги в географічних границях країни чи за її межами.</p>	<p>Валовой национальный продукт – рыночная стоимость товаров и услуг, сделанных хозяйственными единицами страны, независимо от того, сделаны ли эти товары и услуги в географических границах страны или за ее пределами.</p>	<p>Grossnationalproduct – the market value of goods and services produced by economic units, regard less of whether madethese goods and services within the geographical boundaries of the country or abroad.</p>

<p>Валовий національний розташовуваний дохід – той дохід, що використовується на накопичення і споживання ВВП, що включає чисті трансферти з-за кордону.</p>	<p>Валовой национальный размещаемый доход – используемый на накопление и потребление ВВП, что включает чистые трансферты из-за границы.</p>	<p>Gross national position edincome used for accumulation and consumption of GDP, includes net transfers from abroad.</p>
<p>Валюта – готівкова частина грошової маси, що циркулює з рук в руки у формі грошових банкнот і монет.</p>	<p>Валюта – наличная часть денежной массы, которая циркулирует из рук в руки в форме денежных банкнот и монет.</p>	<p>Currency – cash portion of money that circulates from hand to hand in the form of cash banknotes and coins.</p>
<p>Валютне котирування – визначення валютного курсу на основі обраних ринкових механізмів.</p>	<p>Валютная котировка – определение валютного курса на основе избранных рыночных механизмов.</p>	<p>Currency quotes – determination of the exchange rate based on the selected market mechanisms.</p>
<p>Валютний арбітраж – валютні операції, при яких операція купівлі-продажу іноземної валюти відбувається з подальшою зворотною операцією з метою отримання прибутку.</p>	<p>Валютный арбитраж – валютные операции, при которых операция покупки-продажи иностранной валюты происходит с дальнейшей обратной операцией с целью получения прибыли.</p>	<p>Forex arbitrage – foreign exchange transactions, in which the transaction – the sale of foreign currency is followed by the reverse operation for profit.</p>
<p>Валютні операції – це операції, пов'язані з переходом права власності на валютні цінності, використання валютних цінностей як способу платежу, ввезення, вивезення, переказ на території країни і за її межі валютних цінностей.</p>	<p>Валютные операции – это операции, связанные с переходом права собственности на валютные ценности, использование валютных ценностей как способа платежа, ввоз, вывоз, перевод на территории страны и за ее границы валютных ценностей.</p>	<p>Foreign currency transactions – a transaction involving the transfer of ownership of currency values, the use of currency values as a mean of payment, import, export, transfer within the country and abroad of currency values.</p>
<p>Валютний курс – ціна одиниці національної валюти, виражена в одиницях іноземної валюти.</p>	<p>Валютный курс – цена единицы национальной валюты, выраженная в единицах иностранной валюты.</p>	<p>Exchange rate – the price of the national currency, expressed in units of foreign currency.</p>

<p>Валютні ринки – офіційні центри, де відбувається купівля – продаж іноземної валюти за національну валюту за курсом, який складається на основі попиту і пропозиції.</p>	<p>Валютные рынки – официальные центры, где происходит покупка – продажа иностранной валюты за национальную валюту по курсу, который составляется на основе спроса и предложения.</p>	<p>Currency markets – official centers, where the purchase – sale of foreign currency for local currency at a rate that is based on supply and demand.</p>
<p>Валютний паритет – співвідношення між двома валютами, яке встановлюється в законодавчому порядку.</p>	<p>Валютный паритет – соотношение между двумя валютами, которое устанавливается в законодательном порядке.</p>	<p>Currency parity – the ratio between the two currencies, which is established by law.</p>
<p>Вимоги про зміст місцевих компонентів – прихований метод торгової політики держави, який законодавчо встановлює частку участі національних виробників у виробництві імпортованого товару.</p>	<p>Требования о содержании местных компонентов – скрытый метод торговой политики государства, который законодательно устанавливает долю участия национальных производителей в производстве импортированного товара.</p>	<p>The requirements on the content of local components – a hidden method of trade policy, which sets legally domestic producers’ stake in the production of the imported goods.</p>
<p>Внутрішньоконтинентальна міграція – це переміщення населення між країнами в межах одного континенту.</p>	<p>Внутриконтинентальная миграция – это перемещение населения между странами в пределах одного континента.</p>	<p>Inland migration – a population transfer between countries within the same continent.</p>
<p>Внутрішній ринок – форма господарського спілкування, при якій все призначене для продажу збувається самими виробниками усередині країни.</p>	<p>Внутренний рынок – форма хозяйственного общения, при которой все предназначенное для продажи сбывается самими производителями внутри страны.</p>	<p>The internal market – a form of economic dialogue in which all intended for sale marketed by producers in the country.</p>

<p>Внутрішні податки і збори – приховані методи торгової політики, направлені на підвищення внутрішньої ціни імпортного товару і скорочення внаслідок цього його конкурентоспроможності на внутрішньому ринку.</p>	<p>Внутренние налоги и сборы – скрытые методы торговой политики, направленные на повышение внутренней цены импортного товара и сокращения вследствие этого его конкурентоспособности на внутреннем рынке.</p>	<p>Domestic taxes and fees – hidden methods of trade policy aimed at increasing the domestic price of imported goods and therefore reduce its competitiveness in the domestic market.</p>
<p>Девальвація – зниження курсу національної валюти, що вигідно експортерам.</p>	<p>Девальвация – снижение курса национальной валюты, это выгодно экспортерам.</p>	<p>Depreciation – the depreciation of the national currency that is beneficial for exporters.</p>
<p>Девізи – платіжні засоби в іноземній валюті, призначені для міжнародних розрахунків.</p>	<p>Девизы – платежные средства в иностранной валюте, предназначенные для международных расчетов.</p>	<p>Exchanges – means of payment in foreign currency for international payments.</p>
<p>Демпінг – це продаж товару за кордоном по ціні, нижчій її звичайної ціни, що завдає або загрожує завдати матеріальної шкоди промисловості на території країни-імпортера, це засіб просування товару на зарубіжний ринок.</p>	<p>Демпинг – это продажа товара за границей по цене, ниже ее обычной цены, которая наносит или угрожает нанести материальный ущерб промышленности на территории страны-импортера, это средство продвижения товара на зарубежный рынок.</p>	<p>Dumping – selling goods abroad at a price below its normal price, which causes or threatens to cause material damage to the industry in the importing country, it is a means of moving goods to the overseas market.</p>
<p>Державні закупівлі – прихований метод торгової політики, який вимагає від державних органів і підприємств купувати певні товари лише у національних фірм, незважаючи на те, що ці товари можуть бути дорожче ніж імпортні.</p>	<p>Государственные закупки – скрытый метод торговой политики, который требует от государственных органов и предприятий покупать определенные товары лишь у национальных фирм, несмотря на то, что эти товары могут быть дороже, чем импортные.</p>	<p>Public procurement – a hidden method of trade policy, which requires government agencies and businesses buy certain products only national firms, despite the fact that these products may be more expensive than imported ones.</p>

<i>Добровільна міграція</i> – не примусове переміщення робочої сили.	<i>Добровольная миграция</i> – не принудительное перемещение рабочей силы.	<i>Voluntary migration</i> – not forced movement of labor.
<i>«Добровільне» обмеження експорту</i> – угода між урядом країни-імпортера і урядом або компаніями країни-експортера про обмеження поставок товару в рамках узгоджених обсягів в обмін на відмову країни-імпортера від введення жорстоких обмежень на імпорт.	<i>«Добровольное» ограни-чение экспорта</i> – соглашение между правительством страны-импортера и правительством или компаниями страны-экспортера об ограничении поставок товара в рамках согласованных объемов в обмен на отказ страны-импортера от введения жестоких ограничений на импорт.	<i>"Voluntary" export restraints</i> – agreement between the government of the importing country and the government or companies exporting country to limit the supply of goods in the agreed amount in exchange for the refusal of the importing country by the introduction of severe restrictions on imports.
<i>Експорт</i> – продаж товару, що передбачає його вивіз за кордон.	<i>Экспорт</i> – продажа товара, которая предусматривает его вывоз за границу.	<i>Exports</i> – selling goods, providing its export abroad.
<i>Експортне кредитування</i> – це фінансовий метод нетарифного регулювання, який передбачає фінансове стимулювання державного розвитку експорту національними виробниками.	<i>Экспортное кредитование</i> – это финансовый метод нетарифного регулирования, который предусматривает финансовое стимулирование государственного развития экспорта национальными производителями.	<i>Export credit</i> – a financial method of non-tariff regulation, which provides financial incentives to state development national export producers.
<i>Ембарго</i> – заборона імпорту та / або експорту.	<i>Эмбарго</i> – запрет импорта и / или экспорта.	<i>Embargo</i> – ban the import and / or export.
<i>Еміграція</i> – виїзд працездатного населення країни за її межі.	<i>Эмиграция</i> – выезд трудоспособного населения страны за ее границы.	<i>Emigration</i> – leaving the working population of the country abroad.
<i>Зовнішня міграція</i> – це переміщення населення за межами певної країни.	<i>Внешняя миграция</i> – это перемещения населения за пределами определенной страны.	<i>External migration</i> – displacing of population outside definite country.

<p>Золотий стандарт – перша міжнародна валютна система, заснована на золотому паритеті.</p>	<p>Золотой стандарт – первая международная валютная система, основанная на золотом паритете.</p>	<p>Gold standard – the first international monetary system based on gold parity.</p>
<p>Золотовалютний стандарт – друга міжнародна валютна система, заснована на офіційно встановлених фіксованих паритетах валют до долара США, який, в свою чергу, був конвертованим у золото за фіксованим курсом.</p>	<p>Золотовалютный стандарт – вторая международная валютная система, основанная на официально установленных фиксированных паритетах валют к доллару США, который, в свою очередь, был конвертирован в золото по фиксированному курсу.</p>	<p>Goldforex standard – the second international monetary system based on the officially established fixed exchange parity to the U.S. dollar, which in turn was convertible into gold at a fixed rate.</p>
<p>Золотодевізний стандарт – друга міжнародна валютна система, заснована на міжнародному функціонуванні золота і провідних світових валют (т.зв. девізи).</p>	<p>Золото девизийный стандарт – вторая международная валютная система, основанная на международном функционировании золота и руководящих мировых валют (т.н. девизы).</p>	<p>Gold exchange standard – the second international monetary system based on gold and functioning of the international leading world currencies (the so-called exchanges).</p>
<p>Імміграція – в'їзд працездатного населення до країни зза її меж.</p>	<p>Иммиграция – въезд трудоспособного населения к страны из-за ее границ.</p>	<p>Immigration – entering of the workforce the country because out of its borders.</p>
<p>Імпорт – покупка товару, що передбачає його ввезення з-за кордону.</p>	<p>Импорт – покупка товара, которая предусматривает его ввоз из-за границы.</p>	<p>Import – purchase of goods, which includes its import from abroad.</p>

<p>Инкотермс, або базисні умови контрактів, — це комплекс правил, які розроблені відповідно до практики реалізації контрактних зобов'язань між народ-них контрагентів з поставки товарів.</p>	<p>Инкотермс, или базисные условия контрактов, — это комплекс правил, которые разработаны согласно практике реализации контрактных обязательств международных контрагентов по поставкам товаров.</p>	<p>Incoterms or basic conditions of contracts – a set of rules, which are designed according to the practice of contractual obligations of international contractors for the supply of goods.</p>
<p>Капітальні ресурси – накопичений запас засобів у продуктивній, грошовій і товарній формах, необхідних для створення матеріальних благ.</p>	<p>Капитальные ресурсы – накопленный запас средств в продуктивной, денежной и товарной формах, необходимых для создания материальных благ.</p>	<p>Capital Resources – accumulated reserve funds in productive, financial and commodity forms necessary for wealth creation.</p>
<p>Квотування – це кількісне лімітування розміру імпорту / експорту за допомогою глобальних, індивідуальних, групових, сезонних, тарифних та інших видів процентних або вартісних обмежень (квот).</p>	<p>Квотирования – это количественное лимитирование размера импорта / экспорта с помощью глобальных, индивидуальных, групповых, сезонных, тарифных и других видов процентных или стоимостных ограничений (квот).</p>	<p>Quotas – a quantitative limitation of the size of import / export via global, individual, group, seasonal, tariff and other interest or cost restrictions (quotas).</p>
<p>Компенсаційні мита – мита, що діють відносно ввезення товарів за субсидованими цінами і покликані нейтралізувати ефект заниження їх ціни.</p>	<p>Компенсационные пошлины – пошлины, которые действуют относительно ввоза товаров по субсидируемым ценам и призваны нейтрализовать эффект занижения их цены.</p>	<p>Countervailing duties – duties that exist for import of goods at subsidized prices and are designed to neutralize the effect of lowering their prices.</p>

<p>Лицензування передбачає видачу державною імпортёру або експортёру через спеціально уповноважений державний орган дозволу (ліцензії) на ввезення або вивезення певних товарів протягом певного терміну.</p>	<p>Лицензирование предусматривает выдачу государством импортёру или экспортёру через специально уполномоченный государственный орган разрешения (лицензии) на ввоз или вывоз определенных товаров на протяжении определенного срока.</p>	<p>Licensing provides the issuance of state importer or exporter through specially authorized state agency permit (license) for the import or export of certain goods for a certain period.</p>
<p>Людські ресурси – фізичні та розумові зусилля працівників, що витрачаються ними в процесі виробництва.</p>	<p>Человеческие ресурсы – физические и умственные усилия работников, которые тратятся ими в процессе производства.</p>	<p>Human resources – physical and mental efforts of workers who spent them in the production process.</p>
<p>Маятникова міграція – це постійна робота в одній країні при проживанні в іншій, як правило, прикордонній країні за наявності необхідних міжнародних угод між країнами.</p>	<p>Маятниковая миграция – это постоянная работа в одной стране при проживании в другой, как правило, пограничной стране при наличии необходимых международных соглашений между странами.</p>	<p>Commuting – a constant work in one country while staying in the other, usually neighboring countries for the necessary international agreements between countries.</p>
<p>Міграційне сальдо – різниця між імміграцією до країни та еміграцією за її межі.</p>	<p>Миграционное сальдо – различие между иммиграцией в страну и эмиграцией за ее границы.</p>	<p>Migration balance – the difference between immigration and emigration to countries abroad.</p>
<p>Міжнародна валютно-фінансова система – форма організації та регулювання міжнародних валютних відносин, закріплена між державними угодами.</p>	<p>Международная валютно-финансовая система – форма организации и регулирования международных валютных отношений, закрепленная межгосударственными соглашениями.</p>	<p>International monetary system – a form of organization and regulation of international monetary relations, fixed interstate agreements.</p>

<p>Міжнародна економічна інтеграція являє собою процес економічної взаємодії країн, що приводить до зближення господарських механізмів, який приймає форму міждержавних угод і регульований міждержавними органами.</p>	<p>Международная экономическая интеграция представляет собой процесс экономического взаимодействия стран, что приводит к сближению хозяйственных механизмов, который принимает форму межгосударственных соглашений и регулируется межгосударственными органами.</p>	<p>International economic integration is the process of economic cooperation between the countries, leading to a convergence of economic mechanisms, which takes the form of international agreements and regulated interstate authorities.</p>
<p>Міжнародна міграція робочої сили – це процес організованого або стихійного переміщення працездатного населення з однієї країни в іншу в межах міжнародного ринку праці на термін більше року, обумовлене характером розвитку продуктивних сил та виробничих відносин, дією економічних законів.</p>	<p>Международная миграция рабочей силы – это процесс организованного или стихийного перемещения трудоспособного населения из одной страны в другую в пределах международного рынка труда на срок более года, обусловленный характером развития продуктивных сил и производственных отношений, действием экономических законов.</p>	<p>International labor migration – the process of organized or spontaneous movement of the working population from one country to another within the international labor market for a period of more than a year, due to the nature of the productive forces and production relations, the influence of economic laws.</p>
<p>Міжнародна торгівля – сфера міжнародних товарно-грошових відносин, що представляють собою сукупність зовнішньої торгівлі всіх країн світу.</p>	<p>Международная торговля – сфера международных товарно-денежных отношений, которые представляют собой совокупность внешней торговли всех стран мира.</p>	<p>International trade – the sphere of international trade and monetary relations, representing a collection of foreign trade all over the world.</p>

<p>Міжнародні валютно–фінансові відносини – сукупність відносин, що складаються між країнами в ході здійснення міжнародних валютних, розрахункових та кредитно–фінансових операцій.</p>	<p>Международные валютно–финансовые отношения – совокупность отношений, которые складываются между странами в ходе осуществления международных валютных, расчетных и кредитно–финансовых операций.</p>	<p>International monetary and financial relations – a set of relationships that develop between countries in the implementation of international currency, payment, credit and financial transactions.</p>
<p>Міжнародні економічні відносини – господарські відносини між резидентами (тобто постійно перебуваючими в даній країні юридичними та фізичними особами) та нерезидентами (тобто іноземними юридичними та фізичними особами).</p>	<p>Международные экономические отношения – хозяйственные отношения между резидентами (то есть постоянно пребывающими в данной стране юридическими и физическими лицами) и нерезидентами (то есть иностранными юридическими и физическими лицами).</p>	<p>International economic relations – economic relations between residents (i.e. being constantly in this country legal entities and individuals) and non–residents (foreign legal entities and individuals).</p>
<p>Міжконтинентальна міграція – це переміщення населення між країнами різних континентів.</p>	<p>Межконтинентальная миграция – это перемещение населения между странами разных континентов.</p>	<p>Intercontinental migration – a population transfer between different continents.</p>
<p>Міжнародний ринок – частина національних ринків, яка безпосередньо пов'язана з закордонними ринками.</p>	<p>Международный рынок – часть национальных рынков, которая непосредственно связана с заграничными рынками.</p>	<p>International market – part of the national markets, which is directly linked to foreign markets.</p>

<p>Міжнародний поділ праці – це найвищий ступінь розвитку суспільно-територіального поділу праці між країнами, основою якого є економічно вигідна спеціалізація окремих країн і обмін випущеною продукцією визначеної кількості та якості.</p>	<p>Международное разделение труда – это наивысшая степень развития социально-территориального разделения труда между странами, основой которого есть экономически выгодная специализация отдельных стран и обмен выпущенной продукцией определенного количества и качества.</p>	<p>International division of labor – is the highest degree of social and territorial division of labor between countries, based on a cost-effective specialization of individual countries and the exchange of output specified quantity and quality.</p>
<p>Національний валютний ринок – відносини, які здійснюються між суб'єктами господарської діяльності з приводу купівлі-продажу окремих конвертованих валют в рамках даної країни.</p>	<p>Национальный валютный рынок – отношения, которые осуществляются между субъектами хозяйственной деятельности по поводу покупки-продажи отдельных конвертированных валют в рамках данной страны.</p>	<p>National currency market – relationships that occur between business entities on the sale of certain convertible currencies within the country.</p>
<p>Національний дохід – сукупний дохід в економіці, отриманий резидентами від використання факторів виробництва (праці, капіталу, робочої сили, технології).</p>	<p>Национальный доход – совокупный доход в экономике, полученный резидентами вследствие использования факторов производства (работы, капитала, рабочей силы, технологии).</p>	<p>National income – total income in the economy, residents from the use of factors of production (labor, capital, labor, technology).</p>
<p>Національний ринок – внутрішній ринок, частина якого орієнтується на іноземних покупців.</p>	<p>Национальный рынок – внутренний рынок, часть которого ориентируется на иностранных покупателей.</p>	<p>National market – the domestic market, some of which focused on foreign buyers.</p>

Незаконна міграція – самовільне переміщення населення щодо кордонів країни всупереч законодавству.	Незаконная миграция – самовольное перемещение населения относительно границ страны вопреки законодательству.	Illegal migration – spontaneous population movements on the borders of the country contrary to law.
Організована міграція – переміщення населення згідно з національним законодавством (наприклад візовий режим).	Организованная миграция – перемещение населения согласно национальному законодательству (например визовый режим).	Organized migration – movement of population under national law.
Постійна міграція – це виїзд (в'їзд) населення в іншу країну на постійне місце проживання.	Постоянная миграция – это выезд (въезд) население в другую страну на постоянное местожительство.	Permanent migration – exit (entry) of the population in another country for permanent residence.
Примусова міграція – виселення громадян із своєї країни на основі рішення судових організацій.	Принудительная миграция – выселение граждан из своей страны на основе решения судебных организаций.	Forced migration – eviction of people from their country on the basis of the judicial organizations.
Природні ресурси – природні блага, які використовуються при виробництві товарів і послуг (земля, клімат, копалини, ландшафти, водойми).	Природные ресурсы – естественные блага, которые используются при производстве товаров и услуг (земля, климат, ископаемые, ландшафты, водоемы).	Natural resources – natural benefits that are used in the production of goods and services (land, climate, resources, landscapes, water).
Ревальвація – підвищення курсу національної валюти, що вигідно імпортерам.	Ревальвация – повышение курса национальной валюты, выгодно импортерам.	Revaluation – the appreciation of the currency, which is beneficial to importers.
Регіональні валютний ринок – відношення між суб'єктами світового господарства з приводу купівлі-продажу іноземних валют, що діють в регіональних масштабах.	Региональные валютный рынок – отношение между субъектами мирового хозяйства по поводу покупки-продажи иностранных валют, которые действуют в региональных масштабах.	Regional currency market – the ratio between the subjects of the world economy over the purchase – sale of foreign exchange, operating at regional scales.

Реекспорт – вивезення раніше завезеного товару, без його переробки.	Резкспорт – вывоз прежде завезенного товара, без его переработки.	Re-export – export of previously imported goods without processing.
Реєміграція – повернення емігрантів на батьківщину.	Реєміграція – возвращение эмигрантов на родину.	Re-emigration – a return of immigrants to their homeland.
Реїмпорт – ввезення раніше вивезених товарів, без його переробки.	Реїмпорт – ввоз прежде вывезенных товаров, без его переработки.	Re-import – import previously exported goods without processing.
Сальдо поточних операцій платіжного балансу – сума показників торгового балансу, чистого факторного доходу і чистих трансфертів.	Сальдо текущих операцій платіжного балансу – сумма показателей торгового балансу, чистого факторного дохода и чистых трансфертов.	The balance of current account balance – the sum of the trade balance and net factor income and net transfers.
Світове господарство – система взаємопов'язаних і взаємозалежних економік, що функціонують і розвиваються за єдиними об'єктивним законам ринку.	Мировое хозяйство – система взаимосвязанных и взаимозависимых экономик, которые функционируют и развиваются по единым объективным законам рынка.	World economy – a system of interconnected and interdependent economies functions, and develops according to uniform objective laws of the market.
Світовий ринок – сфера стійких товарно-грошових відносин між країнами, заснованих на міжнародному поділі праці, та інших факторів виробництва.	Мировой рынок – сфера стойких товарно-денежных отношений между странами, основанных на международном разделении труда, и других факторов производства.	World Market – the scope of sustainable commodity-money relations between countries, based on international division of labor and other factors of production.
Сезонна міграція – це щорічна міграція на період певного сезону (як правило, для збирання врожаю сільськогосподарських культур) з подальшим поверненням на батьківщину.	Сезонная миграция – это ежегодная миграция на период определенного сезона (как правило, для собирания урожая сельскохозяйственных культур) с дальнейшим возвращением на родину.	Seasonal migration – an annual migration during certain seasons (usually for harvesting crops) and then return to their homeland.

<p>Система національних рахунків – це сукупність міжнародно визнаних правил обліку економічної діяльності, що відображають всі основні макроекономічні зв'язки, включаючи взаємодію національної і міжнародної економіки.</p>	<p>Система национальных счетов – это совокупность международно определенных правил учета экономической деятельности, которые отображают все основные макро-экономические связи, включая взаимодействие национальной и международной экономики.</p>	<p>System of National Accounts – a collection of internationally recognized accounting rules of economic activity, reflecting all the main macroeconomic relations, including cooperation of the national and international economy.</p>
<p>Стандарт СДР – це метод порівняння середньозваженого курсу однієї валюти по відношенню до певного набору (кошику) інших валют.</p>	<p>Стандарт СДР – это метод сравнения средневзвешенного курса одной валюты по отношению к определенному набору (корзине) других валют.</p>	<p>Standard WBS – a method of comparing the weighted average exchange rate of one currency in relation to a particular set (basket) of other currencies.</p>
<p>Субсидія – фінансова або інша економічна підтримка в будь-якій формі, яка здійснюється урядом країн-учасниць зовнішньо-торговельних операцій, і яка може надаватися індивідуально, окремої галузі, окремому регіоні на основі об'єктивних критеріїв.</p>	<p>Субсидия – финансовая или другая экономическая поддержка в любой форме, которая осуществляется правительством стран-участниц внешнеторговых сделок, и которая может предоставляться индивидуально, отдельной области, отдельному региону на основе объективных критериев.</p>	<p>Subsidy – financial or other economic support in any form, which is the government of countries-participants of foreign trade, and which can be individually particular industry, a particular region on the basis of objective criteria.</p>

<p>Технічні бар'єри – усі державні заходи контролю та обмежень, пов'язані з вимогами до технічних параметрів товару, які можуть бути використані як засіб обмеження доступу тих чи інших товарів на внутрішній ринок країни.</p>	<p>Технические барьеры – все государственные меры контроля и ограничений, связанные с требованиями к техническим параметрам товара, которые могут быть использованы как средство ограничения доступа тех или других товаров на внутренний рынок страны.</p>	<p>Technical barriers – all government controls and restrictions related to the requirements of the technical parameters of the product, which can be used as a means of restricting access of certain goods on the domestic market.</p>
<p>Технологічні ресурси – наукові методи досягнення практичних цілей, включаючи підприємницькі здібності (управлінські знання бізнесменів, необхідні для організації прибуткового виробництва).</p>	<p>Технологические ресурсы – научные методы достижения практических целей, включая предпринимательские способности (управленческие знания бизнесменов, необходимые для организации прибыльного производства).</p>	<p>Technological resources – scientific techniques to achieve practical goals, including entrepreneurial skills (business management knowledge required for production of income).</p>
<p>Товарна номенклатура – диференційований список товарів, що означає їх розподіл по розділах, групах і підгрупах відповідно до визначених ознак.</p>	<p>Товарная номенклатура – дифференцированный список товаров, который означает их распределение по разделам, группам и подгруппам согласно определенным признакам.</p>	<p>Commodity nomenclature – differentiated product list, which means that their distribution sections, groups and subgroups according to certain characteristics.</p>
<p>Торговий оборот – сума вартісних обсягів експорту та імпорту.</p>	<p>Торговый оборот – сумма стоимостных объемов экспорта и импорта.</p>	<p>The turnover – the sum value of exports and imports.</p>
<p>Торгівельне сальдо – різниця вартісних обсягів експорту та імпорту.</p>	<p>Торговое сальдо – различие стоимостных объемов экспорта и импорта.</p>	<p>Trade balance – the difference value of exports and imports.</p>

<p>Тимчасова міграція – це робота за кордоном протягом певного обмеженого часу з подальшим поверненням на батьківщину або переїздом в іншу країну.</p>	<p>Временная миграция – это работа за границей на протяжении определенного ограниченного времени с дальнейшим возвращением на родину или переездом в другую страну.</p>	<p>Temporary migration – a job abroad for a limited time and then return home or move to another country.</p>
<p>Фактори виробництва – економічні ресурси, які необхідно затратити, щоб виробити товар.</p>	<p>Факторы производства – экономические ресурсы, которые необходимо затратить, чтобы произвести товар.</p>	<p>Factors of production – the economic resources that must be expended to produce goods.</p>
<p>Чистий внутрішній продукт – національний дохід, збільшений на суму непрямих податків.</p>	<p>Чистый внутренний продукт – национальный доход, увеличенный на сумму непрямых налогов.</p>	<p>Net domestic product – the national income increased by the amount of indirect taxes.</p>
<p>Чистий факторний дохід – різниця доходів від використання факторів виробництва, що перебувають за кордоном, які є власністю резидентів даної країни, і виплат нерезидентам за використання належних їм факторів виробництва в даній країні.</p>	<p>Чистый факторный доход – различие доходов от использования факторов производства, которые находятся за границей, которые являются собственностью резидентов данной страны, и выплат нерезидентам за использования надлежащих им факторов производства в данной стране.</p>	<p>Net factor income – the difference between income from the use of factors of production that are abroad, are the property of the residents of this country, and payments to non-residents for the use by them of factors of production in this country.</p>
<p>Чисті трансферти – різниця між переказами робітників-мігрантів, які вважаються резидентами, з даної країни і в дану країну.</p>	<p>Чистые трансферты – различие между переводами рабочих-мигрантов, которые считаются резидентами, из данной страны и в данную страну.</p>	<p>Net transfers – the difference between the transfers of migrant workers who are residents of this country and to the country.</p>